

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

**Vliv lokálních politických reprezentací na radniční
tisk: analýza radničních tiskovin v České republice
v období let 2006 až 2018**

Magisterská diplomová práce

Bc. Jakub Foldyna

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Jakub Lysek, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma „Vliv lokálních politických reprezentací na radniční tisk: analýza radničních tiskovin v České republice v období let 2006 až 2018“ zpracoval samostatně pod odborným vedením pana Mgr. et Mgr. Jakuba Lyska, Ph.D. a výhradně s použitím níže uvedeného seznamu judikatury, literatury, pramenů a vysokoškolských kvalifikačních prací.

V Olomouci dne 22. 04. 2022

.....

Bc. Jakub Foldyna

Poděkování

Rád bych poděkoval panu Mgr. et Mgr. Jakobovi Lyskovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování magisterské diplomové práce, a také panu Mgr. Vladimíru Matlachovi, Ph.D. za pomoc s lingvistickou analýzou textu.

Obsah

Úvod	5
1. Radniční tisk v českém kontextu.....	9
1.1. Legislativní vymezení a regulace radničního tisku	9
1.2. Fungování radničního tisku	11
1.3. Lokální a regionální tisk v ČSSR a během tranzice k demokracii	17
1.4. Stav radničního tisku v České republice.....	20
2. Média a politická komunikace	28
2.1. Formování procesu politické komunikace.....	30
2.2. Společenské vnímání politické komunikace.....	31
3. Lokální média a politická komunikace	32
3.1. Lokální, nebo regionální tisk?	36
3.2. Krize lokálních médií a vzestup konkurence.....	37
4. Analýza radničních tisků na úrovni krajských měst v České republice	38
4.1. Metodologie výzkumné studie.....	39
4.2. Analýza zkoumaného souboru.....	41
4.3. Výsledky výzkumu	44
5. Limity výzkumu	55
Závěr.....	56
Seznam zkratk.....	59
Seznam judikatury, literatury, pramenů a vysokoškolských kvalifikačních prací	60
Judikatura	60
Literatura	62
Prameny	72
Vysokoškolské kvalifikační práce	76
Anotace.....	77
Abstract.....	77

Úvod

Radniční tisky vycházejí periodicky ve značném množství výtisků čítající až desítky či stovky tisíc kusů, jsou bezplatně distribuovány do poštovních schránek občanů, a tudíž disponují značným vlivem na veřejnost. Zkoumaná problematika je podstatná také z hlediska informační vyváženosti, jelikož vydavatelé jsou ve většině případů obecní a městské samosprávy, které mandátů nabývají demokratickými volbami. Obecně se předpokládá, že radniční tisk je čten primárně populací v důchodovém věku, a to zejména kvůli bezplatné distribuci. Samosprávy jsou si vědomy vlivu radničních tisků na volební chování, a proto se uchylují k nerovné prezentaci volených zástupců, přičemž zvýhodňují zástupce vládnoucích koalic. Cílem práce je obsahová analýza vybraných radničních tisků v čase v kontextu prezentace politiků městských rad a opozice.

Autoři (Kameník & Kužílek, 2015a, s. 4; Transparency International Slovensko, 2021) v důsledku označují radniční tisky za „*hlásné trouby*“. Proto vyzývají (Osvaldová, 2001; Kameník & Kužílek, 2015b), aby radniční tisk poskytoval informace pro svobodné utváření názorů občanů o chodu místní samosprávy, zvyšoval možnost občanů participovat na chodu místní samosprávy, poskytoval rovnocenný prostor všem politickým stranám a hnutím a potíral cenzuru při tvorbě jejich obsahu.

Někteří autoři (Oživení, 2010) hovořili o radničním tisku jakožto o veřejnoprávních médiích. Pro ověření platnosti této teze si stanovili hypotézu, že právě radniční tisk by měl naplňovat nároky kladené na veřejnoprávní média, jelikož vydavatelé čerpají prostředky na publikační činnost z veřejných financí. Waschková Císařová (2015) odkazuje na Zavattarovou (2010), když rozporuje stanovenou hypotézu studie (Oživení, 2010) s odůvodněním, že radniční tisky jsou namísto toho jen marketingovým nástrojem radnice pro získávání publicity.

Spojení média s radnicí vyvolává zdání důvěryhodnosti. Čtenost radničního tisku občany je považována za vysokou, autoři (Kameník & Kužílek, 2015) ji odhadují v hodnotách mezi 40 % až 60 % populace. Exaktní měření jevu je z hlediska sociálních věd nesnadné. Skutečný stav vydávání radničního tisku v České republice je od teoretického vymezení odlišný. Kontroverze při publikování radničního tisku vyvolává obsahové zneužívání pro potřeby sebestředného PR, jelikož právě *public relations* napomáhají obcím i krajům zlepšovat komunikaci s veřejností. Radniční tisky se stylizují

často do role apolitických médií, což vede k jednostranné prezentaci informací (Olšová, 2005; Svatošová, 2006a; Kameník & Kužílek, 2015).

Dle široce přijímaného teoretického rámce plyne konsensus, že média disponují schopností ovlivňovat společenské vnímání skutečnosti. Výběr témat pro zpravodajství, jejich prezentace v určitém pořadí a opakování dané časové souslednosti postupně vede cílovou skupinu k nabytí dojmu, že se jedná o skutečný stav. Média jsou schopna ovlivnit způsob myšlení i interpretační schopnosti příjemců, které v důsledku působení mohou být pod vlivem předkládaného interpretačního rámce (Višňovský, Obertová, & Baláž, 2016). Vlastní činností se média podílejí na vytváření *imaga* (Pácl, 1997, s. 83) o referovaném fenoménu, a to zejména tam, kde chybí příjemcům přímá zkušenost a posouzení. Podílejí se na vytváření stereotypního vnímání založeném na ustálených hodnotících vzorcích, dávající důraz na emocionalitu a iracionalitu (Pácl, 1997).

Existence svobodných médií a plurality názorů je nezbytná pro fungování liberální demokracie, kdy svobodná média poskytují občanům s různými ideovými postoji přesné informace. Paradoxem je, že hlavním cílem médií a jejich vlastníků je generování zisku ve finanční, nebo jiné podobě (Murphy, 1998; McQuail, 1999; Baker, 2006; O'Neill & O'Connor, 2008). Pluralismus médií spočívá v ustanovení svobodného prostředí s množstvím odlišných a nezávislých hlasů, odlišujících se politických názorů a reprezentací (Doyle, 2002). Zároveň platí, že pluralismus médií zvyšuje soutěživost médií o pozornost čtenářů a diváků. Proto vede média ke zvyšování vlastní atraktivity s cílem maximalizace zisků (Aldridge, 2007). Občané souznící s demokracií očekávají a potřebují diverzitu i pluralitu mediálního obsahu a mediálních zdrojů (Doyle, 2002).

Nejen média obecně, ale specificky lokální média zastávají důležitou roli v životech lidí. Lokálně orientovaná společnost efektivně přijímá informace z lokálních médií, které představují významný komunikační nástroj, jimž lze formovat veřejné mínění (Aldridge, 2003; Kameník & Kužílek, 2015a). Děje se tak, protože pro většinu společnosti je každodenní život stále lokální, a to navzdory globalizaci spojené s rozvojem dostupného cestování, mezinárodní mobility osob, kapitálu a zboží. Dojíždění do práce probíhá převážně v rámci vnitrozemí, a nikoliv přeshraničně. Taktéž souvislé a dlouhodobé cestování bez stálého „domova“ je stále spíše výjimečné (Aldridge, 2007). Při bližším pohledu je rovina lokálních médií velmi „členěná, pestrá a společensky přinejmenším stejně významná jako rovina celostátní“ (Pácl, 1997, s. 8).

Média lokálního zaměření disponují schopností podrobně pokrýt místní události. Poskytují nové zprávy i inzerci lokálního charakteru, čímž čtenářům usnadňují vhléd do místního dění. Proto platí, že lokální média, včetně lokálního tisku, se podílejí na konstrukci lokality (Negrine & Eyre, 1998). Lokální tisk je považován za jeden z mechanismů lokálního vládnutí, kterým se snaží vládnoucí subjekty podněcovat zájem občanů o participaci v oblasti (Fung, 2002; Pierre & Peters, 2005; Sirianni, 2009).

Po roce 1989, resp. 1993 se v České republice výzkum lokálního tisku, a zejména radničních tiskovin stal opomíjený. Výzkumnou linii i nadále zastávali slovenští výzkumníci (Tušer, 1998, 1999, 2016, 2017; Brečka, 1998, aj.). Analýzu lokálního tisku v Československu před rokem 1989 zpracovala až maďarská politoložka Agnes Gulyás (1999, 2003). Oproti tomu, zájem o problematiku v Česku byl příležitostný. To vše navzdory zdůraznění důležitosti lokálních novin pro společnost (viz. Aldridge 2007). Předmětem výzkumů byly příkladem analýza lokálních sdělovacích prostředků v regionech (Pácl, 1997), nebo vlastnictví lokálních médií (Šmíd, 2004). Z nedávné doby se problematice radničního tisku věnují Waschková Císařová individuálně (2012, 2013, 2015, 2016, 2020) nebo ve spolupráci s dalšími autory (2015, 2018), a dále také Fleissner a Müller (2016) a Soukop a Hurtíková (2020). Téma lokálního tisku bylo zpracováno i v několika vysokoškolských kvalifikačních pracích, příkladem bakalářská práce Stanislava Kamenského (2013), který vytvořil mediální mapu periodik Olomouckého kraje. Publicistické texty o problematice vydává nezisková organizace Oživení, která aktivitami dlouhodobě přispívá k rozšiřování poznání o fenoménu (Oživení, 2010; Kužilek, 2006; Kameník & Kužilek, 2015a; Kameník & Kužilek, 2015b; Svatošová 2006a).

Zahraniční zpracování problematiky lokálních médií je rozsáhlé. Důležité jsou práce od Aldridge (2007), Franklin a Murphy (1998a, 1998b, 2006), Pauly a Eckert (2002), Firmstone a Coleman (2014), Gurun a Butler (2012), Harrison (1998) nebo Zavattaro (2010). Aldridge i Franklin a Murphy se zabývají komplexní analýzou lokálních médií. Firmstone, Coleman a Harrison zkoumají konstrukci reality z pozice lokálních vlád. Autoři Pauly a Eckert se zabývali vymezením mýtu „lokálnosti“ v žurnalistice. Zavattaro a Gurun a Butler zkoumají výstupy radničních tisků z hlediska vyváženosti a nestrannosti obsahu. Z důvodu zastoupení radničních tisků převážně v České republice není problematika anglicky psanou literaturou příliš zpracována.

Výjimku představuje Franklin (1991), který se v práci okrajově problematice věnuje s ohledem na kontext Spojeného království.

S přihlédnutím k úrovni zpracování problematiky v českém akademickém prostředí bude přistoupeno ke zpracování *cross-section time-series* analýzy rozsáhlejšího charakteru. Práce bude užívat termínové označení *radniční tisk*, *radniční zpravodaj*, případně *radniční periodikum* pro referování o periodickém tisku radnic. V práci budou analyzovány radniční tisky na úrovni krajských měst po dobu třech volebních období, a to za léta 2006 až 2010, 2010 až 2014 a 2014 až 2018. Z důvodu nenaplnění kritérií bylo z analýzy vyřazeno Hlavní město Praha, jelikož na úrovni celého územněsprávního celku nevychází radniční tisk. Další dva případy měst, České Budějovice a Hradec Králové, vydávaly radniční tisk pouze po část sledovaného období.

Na základě uvedených předpokladů si práce pokládá obecnou výzkumnou otázku – *jak informují vybrané radniční zpravodaje o dění spojeném s vládnoucími a opozičními politickými subjekty?* Magisterská diplomová práce si dále pokládá specifické výzkumné otázky – *Jaká jsou složení redakčních rad vybraných radničních zpravodajů? Dispomují zastupitelé nehledě na politické příslušnosti prostorem k vyjádření v rozsahu daném tzv. Okrentovým zákonem?*

1. Radniční tisk v českém kontextu

Waschková Císařová (2012) předkládá termínové rozdělení lokálních tiskovin. Hovoří o *novinách zdarma, radničních a krajských zpravodajích, místních novinách* (zaměřené na obec, okres, či jinou oblast s různou periodicitou a obsahem) a o *okresních a krajských přílohách celostátních deníků*. Tušer (in Waschková Císařová, 2013, s. 18) vymezuje působnost radničního tisku v rámci *lokality*, která podle něj sestává ze subsystémů obec a město, které pak větví dále.

Pro účely této práce je nezbytné přesně vymezit termín, jímž se bude označovat radniční tisk. Výchozím zdrojem je zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, známý též coby „tiskový zákon“. V části věnované radničnímu informačnímu tisku, § 4a zákona, se hovoří o periodickém tisku územního samosprávného celku. Na základě této skutečnosti bude diplomová práce ze zákonného termínu vycházet, avšak bude přistoupeno ke zkrácení legislativního termínu do termínového označení radniční tisk. Termínem je myšlen periodický tisk vydávaný obecními samosprávami, který informuje o místních záležitostech za finance z veřejných rozpočtů a nad nímž má autoritu veřejná správa státní správy.

1.1. Legislativní vymezení a regulace radničního tisku

Pro fungování radniční tisků je zcela určující legislativní vymezení působnosti. Činnost radničních tisků je primárně ukotvena v Ústavě České republiky (Ústavní zákon č. 1/1993) a Listině základních práv a svobod (Ústavní zákon č. 2/1993). Právní normy se explicitně radničnímu tisku nevěnují, ale upravují v kontextu tématu např. svobodu slova, právo na soukromí a jeho ochranu nebo územní samosprávu. Listina hovoří v článku 17 (Ústavní zákon č. 2/1993) o zaručeném právu na svobodu projevu a přístupu k informacím. Později, v článku 22 (Ústavní zákon č. 2/1993: 3), pojednává o zákonné úpravě „*všech politických práv a svobod*“, jejichž „*výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti*“. Svoboda projevu není neohraničitelná, jelikož odstavec čtvrtý článku 17 uvádí, že definici svobody projevu stanoví ústavní zákon. Ohraničením svobody projevu však nemůže být cenzura, což ukládá odstavec třetí téhož článku. Svoboda projevu musí respektovat ustanovení v článku 10 Listiny (Ústavní zákon č. 2/1993), kde jsou uvedena práva na zachování lidské důstojnosti, cti, pověsti a ochrany jména, a zároveň jsou stanoveny ochrany před

nepovolenými zásahy do soukromého a rodinného života a před nepovoleným shromažďováním, zveřejňováním a zneužíváním údajů o své osobě. Na zmíněné články jsou významově navázány teze v článku 9 odstavci druhém a třetím Ústavy (1993: 2) kde je dáno, že „*změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná*“, a dále, že „*výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu*“.

Existence radničních tisků se odvíjí od platnosti článku 10 Ústavy, v němž je zakotvena pasáž o ratifikovaných mezinárodních smlouvách a jejich dopadu na legislativu. V návaznosti na zmíněný článek je v Evropské chartě místní samosprávy (Sdělení č. 181/1999 Sb.) specifikován princip subsidiarity, jenž udává přenos působnosti na nižší úroveň rozhodování, je-li to možné. Uvedená formulace odpovídá i skutečnému stavu radničních tisků, jelikož pokrytí specifické lokální oblasti je nejspolehlivěji vykonáváno právě médii lokální samosprávy. Ústava v Hlavě sedmé o Územní samosprávě (Ústava 1993: 11) uvádí, že územní samosprávné celky „*mohou mít vlastní majetek a hospodaří dle vlastního rozpočtu*“.

Z hlediska zákona o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.) a ekvivalentním zákonu o hlavním městě Praze (zákon č. 131/2000 Sb.) vyplývá možnost informovat o zasedání zastupitelstva obce způsobem, který je z lokálního hlediska běžný. Svatošová (2006a) vybízí, aby právě zákony o obcích a o hlavním městě Praze obsahovaly základní legislativní ukotvení pro vydávání radničních tisků. Tiskový zákon (zákon č. 46/2000 Sb.) radniční tisky vymezuje slovy, že se jedná o média, jež musí vycházet alespoň dvakrát ročně pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotném grafickém stylu. Legislativa ukládá vydavateli povinnost poskytovat všem zastupitelům rovnocenný prostor k přednesu vlastních názorů a stanovisek, avšak vydavatel neodpovídá za jejich pravdivost (§ 4a, § 5). V případě uveřejnění sdělení, jež se dotýká fyzické či právnické osoby, je táž osoba oprávněna požadovat od vydavatele odpověď, proč tak učinil (§ 10). Vydavatel je dále povinen uveřejnit doplňující sdělení, pokud byl k tomu vyzván členem zastupitelstva územně správního celku, a dále jsou-li splněny další zákonné podmínky (§ 11 až § 15). Zákon též ukládá vydavatelům povinnost doručit na jejich náklady předepsané počty výtisků zákonem stanoveným institucím (§ 9). Svatošová (2006b) i Slovákova (2012) konstatují k radničnímu tisku, že naplňuje znaky pro periodický tisk definované tiskovým zákonem v § 3, ale od ostatních médií se odlišuje místním vlivem a financováním z veřejných rozpočtů. Burton a Jiráček (2001) rozdělují

legislativní ukotvení radničních tisků do třech skupin – *vlastní mediální legislativa, zákony upravující některé aspekty médií, a zákony, jež ve svých důsledcích se některého aspektu chování médií dotýkají.*

1.2 Fungování radničního tisku

Veřejná správa obcí a měst zajišťuje „*správu veřejných záležitostí, a to ve veřejném zájmu, a přitom disponuje výkonnou mocí*“ (Svatošová, 2006, s. 2). Jednou ze základních úloh veřejné správy je informovat veřejnost o svém působení. Možným nástrojem pro vedení průběžné komunikace s občany je vydávání radničního tisku. (Ježková et al., 2017) Mediální produkty veřejné správy lze rozlišit na jednorázově zveřejněné a opakovaně zveřejňované celky, popř. součásti těchto celků. Důležitými normativními znaky zpravodajsky zaměřených radničních produktů jsou dosažení *vyváženosti* a *zamezení předpojatosti* (Kupka, 2004; Jiráček & Köpplová, 2009). Zpravodajství má primárně funkci *informační* a *definiční*, a z těchto důvodů se předpokládá neutrálnost vyznění (Osvaldová, 2001).

Radniční tisk je považován za „*nedílnou součást politické komunikace s občany*“ (Soukop & Hurtíková, 2020, s. 87). Tato média jsou součástí sítě univerzálních periodik pro širokou veřejnost, která je lokálního obsahového zaměření. Právě radniční tisk disponuje nejvyšší mírou důvěry u občanů, což je dáno obsahovým zaměřením na problémy blízké lidem, informováním o chodu samosprávy a bezplatnou distribucí (Tušer, 1999). Předností mimometropolitních médií je právě důvěrná znalost regionálního prostředí (Pácl, 1997). Důležitými funkcemi lokálního a radničního tisku je schopnost informovat, orientovat a integrovat, a to v největším rozsahu. Méně zdárně zvládá tyto schopnosti regionální i celostátní tisk (Tušer, 2010). Radnicemi jsou tisky využívány též k vedení informačních kampaní k projektům hrazených z veřejných rozpočtů. (Kameník, 2016) Podobné vymezení předkládá Waschková Císařová (2016), která uvádí, že tento tisk kromě integrace obyvatel též napomáhá rozvoji participace v oblasti. Vzestup popularity tohoto typu médií reprezentuje možnosti pro výrazný rozvoj v oblasti lokálního tisku, zejména pro vytváření většího pluralismu v rámci vlastnictví a organizace médií, dále v získávání nových pracovníků a novinářů, a také ve větší názorové diferenciaci napříč celým mediálním obsahem (Franklin & Murphy, 1991). Negativní kritiku směřuje Waschková Císařová (2015) k nedostatečnému legislativnímu vymezení problematiky radničního tisku, protože není legislativou chápán za nástroje obecních samospráv pro tvorbu PR, ale za součást lokálních médií.

Přesný počet titulů radničního tisku v České republice je evidován prostřednictvím databáze Ministerstva kultury České republiky (2021). Počáteční datování je zaznamenáno roku 1955, avšak většina titulů v evidenci je až od devadesátých let minulého století. Na základě dostupných dat vyplývá, že k 30. 03. 2022 vycházelo na území České republiky 2950 titulů radničních tisků. Další 351 titulů ukončilo k onomu datu publikační činnost (MK ČR, 2021). Analytický výzkum Asociace moderně komunikujících občanů a starostů se zabýval úrovní zpracování radničních zpravodajů napříč velikostními kategoriemi obcí. Periodika dle analýzy většinou nevycházejí v obcích s méně dvěma sty obyvateli. Kategorie obcí s více obyvateli již vydávají krátké zpravodaje bez profesionální úpravy, obvykle s rozsahem dvou až čtyř stran na číslo. Výrazné zastoupení radničních zpravodajů je zastoupeno až v kategorii obcí od 500 do tisíce obyvatel. V této kategorii byly již zaznamenány profesionálně vydávané zpravodaje s distribucí prostřednictvím externího subjektu. Asociace v analýze upřesňuje, že s narůstající velikostí obce se zvyšuje kvalita zpravodaje, distribuce i množství nákladu (Venturová, 2022).

Tituly privátních lokálních médií jsou oproti radničnímu tisku méně četné. Analýzu privátních lokálních médií zpracovaly Waschková Císařová (2013) a Zavattaro (2010). Prvně uvedená autorka identifikovala v kontextu České republiky celkem 132 titulů privátních lokálních novin, z čehož bylo 73 deníků vydáváno společným vydavatelem. Počet těchto titulů lokálních médií dlouhodobě klesá, což Waschková Císařová (2021) dokládá na webových stránkách projektu *Lokálník*, kde v pětiletých intervalech mapuje četnost lokálních médií v České republice (Waschková Císařová & Metyková, 2015; Waschková Císařová, 2021).

Ukotvení radničního tisku vychází ze třech zákonů – zákonu o obcích, zákonu o krajích a zákonu o hlavním městě Praze (Waschková Císařová, 2015). Nejznatelněji byly změny ve vztahu médií a politiky pozorovatelné na celostátní úrovni, kde došlo ke změnám nastavení státního vlastnictví médií, dále též k zániku, či transformaci státních televizních a rozhlasových stanic a jiných subjektů (ČTK) ve veřejnoprávní média. V důsledku těchto změn, a zejména kvůli tzv. televizní krizi z roku 2000, došlo ke vzniku kontrolních Rad u veřejnoprávních médií (Šmíd, 2004; Waschková Císařová & Metyková, 2015). K této skutečnosti odkazuje Syndikát novinářů České republiky (2006) a vyzývá k zajištění nezávislosti radničního tisku na radnicích, k vytvoření redakčních

rad a k veřejnému výběrovému řízení za účelem výběru vydavatelských domů. Neduhy, které vydávání radničních tisků provází budou přiblíženy později.

Třídník obsahového zaměření periodického tisku vydaný Ministerstvem kultury ČR (2021) uznává kategorii radničních tisků za součást Třídníku, a to s označením *obecní zpravodaje*. Jejich vznik byl důsledkem postupného rozvoje místních volených samospráv v západních zemích ve druhé polovině dvacátého století. Posílené samosprávy se zasadily o vznik tiskových odborů při úřadech státní správy (Harrison 1998). Nezisková organizace Otevřená společnost (2021b) za klady radničních tisků považuje obohacení veřejné diskuse, větší zapojení občanů do veřejného dění a nápomocnost pro různé životní situace.

Typologická charakteristika periodika ovlivňuje jeho obsahovou strukturu. Jedná se o členění stran, rubrik nebo grafický vzhled jako jednota obsahu a formy. Radniční tisk se ve vztahu k území zabývá tématy ekonomickými, společenskými, kulturními, sportovními, zážitkovými, a také uveřejňováním užitečných informací (tj. programy, vyznamenání, jubilea, úmrtí, aj.). Proporcionalita členění na rubriky a užitečné informace vychází z typologických znaků periodicity, obsahu a území. „*Radniční tiskový subsystém*“ (Tušer, 2017, s. 52) se řadí do kategorie lokálních médií. Vyznačuje se různou periodicitou (od týdeníků po občasníky) i různým formátem a rozsahem (od tabloidů po tzv. berlínské noviny). Společným znakem subsystému v České republice i na Slovensku je bezplatnost. Základním žánrem je zpravodajství, které má nejčastěji podobu krátkých zpráv, oznámení, rozšířených zpráv, zpravodajských rozhovorů nebo reportů. Publicistika se v radničním tisku příliš nevyskytuje (Tušer, 2017). Oproti privátnímu lokálnímu tisku dokáže radniční tisk lépe reportovat lokální politické dění, a to z důvodu přímého napojení na radnici. Rovněž i oběh a sofistikovanost obsahu a stylu radničního tisku bývají na vysoké úrovni (Franklin & Murphy, 1991).

Důvody vzestupu radničních tisků jsou v nezájmu privátních lokálních médií a veřejnoprávních médií jak o akce pořádané lokálním politickým vedením, tak o lokální politické dění (Kameník & Kužilek, 2015a; Waschková Císařová, 2015). Dalším důvodem vzestupu radničních tisků je snaha o vyvažování negativního a kritického zpravodajství celostátních a ostatních lokálních médií. Radniční tisk je též zdatný v poskytování užitečných informací ke každodennímu životu v lokalitě (Franklin & Murphy, 1991; McLeod et al., 1999; McNair, 2009; Berzinger citován in Tušer, 2017).

Výzkum radničních tisků je soustředěn převážně do oblasti postsocialistické Evropy. Další výzkumná činnost byla zaznamenána v kontextu Spojeného království díky práci autorů Franklin a Murphy (1991). Autoři uvádí, že radniční tisky byly vydávány převážně v labouristicky ovládaných samosprávách. Vydávání periodik způsobovalo silnou negativní kritiku, jelikož způsoby vydávání byly považovány za nepřijatelné z hlediska zásahů do svobodné a objektivní žurnalistiky. Autoři (Franklin & Murphy, 1991, s. 93) hodnotí stav britských radničních tisků slovy o součásti stranické propagandy.

Středoevropské lokální samosprávy se uchylují k monopolizaci mediální sféry, kdy radnice různých velikostí, počínaje malými obcemi, publikují radniční tisky orientované na obecní záležitosti. Případy méně lidnatých obecních samospráv jsou problematické, jelikož tamní radniční tisk obvykle nečelí komunikačně-mediální alternativě v podobě privátních lokálních médií. Studie autorů (Waschková Císařová, Macek, Macková, & Škařupová, 2015) identifikovala, že se jedná o města s pěti až dvaceti tisíci obyvateli. Radniční tisky jsou navíc jediným typem tištěných médií, které jsou financovány státem, resp. obcemi. Exkluzivita informací a financování z veřejného rozpočtu společně vytváří soubor, jemuž je obtížné konkurovat. (Sükösd & Bajomi-Lázár citován in Waschková Císařová, 2015, s. 63). Problematiku navíc ovlivňuje silná politizace obsahu ve prospěch lokálních vlád (Ježková et al., 2017). Dochází tak k vedení permanentní kampaně ze strany vedení radničních samospráv, což pokrývá volební výsledky v dotčených volebních obvodech (Sükösd & Bajomi-Lázár citován in Waschková Císařová, 2015, s. 63). Pro snazší chod obecních tiskovin byl neziskovou organizací Otevřená společnost (2021a) formulován *Kodex dobrého radničního periodika* sestávající z desíti bodů. Autoři (Soukop & Hurtíková, 2020) uvádějí, že pro naplnění úlohy radničního tisku je zapotřebí zajistit jejich informační vyváženost. Radniční tisk je považován za „*klíčový občanský infrastrukturní prvek, který zrcadlí i formuje místní politickou kulturu, a který má potenciál posilovat aspekty občanské společnosti na místní úrovni*“ (Fleissner & Müller, 2016, s. 116). Za předpokladu, že radniční tisk poskytuje prostor pro polemiku a opoziční a občanské názorové vyjádření, je možné, aby se médium stalo účinným kontrolním mechanismem nad správou obce a korupcí (Kameník & Kužilek, 2015a; Kužilek, 2011; Bruns & Himmler, 2011).

Transparency International Slovensko (in Nemčeková, 2017) v hodnotící zprávě z roku 2017 uvedla, že většina z 83 radničních tisků na Slovensku slouží spíše pro propagaci primátorů a starostů než pro informování občanů o místním dění. S negativní kritikou fungování periodik souhlasí i novináři, kteří v nich působí. (Nemčeková, 2017)

Výzkum autorů (Fleissner & Müller, 2016) se vyjadřuje k otázce vyváženosti, nestrannosti a férovosti radničních tiskovin. Autoři uvádí, že navzdory tvrzení o hlásných troubách (Kameník & Kužilek, 2015a) jsou k nalezení obce a tamní radniční tiskoviny, které se snaží o prosazování kvalitnějšího přístupu k vydávání (analýza radničního tisku Černošic, Semil a Hrádku nad Nisou). Podobný příklad uvádí i Syndikát slovenských novinářů, když zmiňuje případ města Ružomberok a tamního *Ružomerského hlasu*. Tvorbu radničního tisku zadalo politické vedení města externímu subjektu, jež nepodléhá bezprostřední kontrole redakční rady, již by ustanovila radnice, a u níž by vystávalo riziko politizace (Nemčeková, 2017).

Souhrnný trend je však nepříznivý. Pouze v některých případech nastala sebekritika ve zhodnocení stavu radničního tisku, za příklad lze uvést ústecké Městské noviny a první povolební vydání z dubna 2015. Autor úvodníku (Daduč, 2015) odkazuje na výstup nevládní neziskové organizace Oživení (2014), která v rámci projektu Hlásné trouby analyticky zhodnotila referování radničních tisků napříč Českou republikou. Autor (Daduč, 2015) uvádí záměry napravit neutěšený stav periodika, který působil jako propagační nástroj bývalého vedení města, a nikoliv coby férové a objektivní médium pro informování občanů. Radniční tisky by tak měly být transparentní, a tím identifikovatelné podle základních typologických znaků (Tušer, 1999). Další autoři píšou (Kameník & Kužilek, 2015a; Waschková Císařová, 2015), že tato periodika vyvolávají zdání serióznosti kvůli jejich spojení s místním vedením radnice, případně také i politické opozice. Redukce úloh radničních tiskovin výhradně na informační a kontrolní funkci by vedla k rezignaci na další funkce, které jsou z hlediska liberální demokratické společnosti klíčové – poskytování veřejného prostoru pro občanskou participaci, dialog, polemiku konkurenčních argumentů (McQuail, 1999; Kameník & Kužilek, 2015a; Fleissner & Müller, 2016).

Analýza výsledků studie (Oživení, 2010) zjistila, že zkoumaný vzorek radničních tisků trpěl cenzurou opozičních postojů, hromadným neuváděním autorství u článků a střety zájmů redaktorů i redakčních rad. Z uvedených důvodů byli nuceni autoři studie odmítnout stanovenou hypotézu, že radniční tisk naplňuje nároky na média veřejné služby. Za hlavní nedostatky legislativního ukotvení autoři považují mezery v zákonech o obcích, krajích a hlavním městě Praze. Autoři studie (Oživení, 2010) revidovali svůj předpoklad, že radniční tisk je možné považovat za součást veřejnoprávních médií, a naopak je podle Waschkové Císařové (2015) vhodné jej označovat za *radniční propagační média* s cílem adresné politické reklamy a marketingu. Souhrnné roční výdaje za publikování a distribuci všech celostátních vydání dosahují stovek milionů korun. Argumenty pro odmítnutí původního označení jsou absence kontrolních orgánů a vlastních interních pravidel. Odlišujícím jevem radničního tisku od veřejnoprávních médií je i poskytování reklamních prostor komerčním subjektům navzdory financování z veřejného rozpočtu (Waschková Císařová, 2015). Autorka (Waschková Císařová, 2012, 2015) mimo to rozlišuje též *radniční tisk* a *lokální médium*. Za radniční tisk jsou považována tištěná periodická média, která jsou vydávána obcemi, městy, městskými částmi nebo kraji. Lokální média jsou typem médií pravidelně vycházejících v obcích, městech, městských částech nebo krajích, jejichž vlastník je privátní.

Fungování a publikační činnost radničního tisku i dalších médií v České republice jsou upravovány Etickým kodexem Syndikátu novinářů (2006), a to navzdory skutečnosti, že většinově nepovažuje tituly radničního tisku za novinářské produkty. Syndikát novinářů (2006) argumentuje matením veřejnosti a zaměňováním propagačních materiálů za zpravodajská média. Bez radničního tisku (a sociálních médií) by byly možnosti radnic informovat občany omezené, protože by se musely samosprávy spoléhat na tradiční formy komunikace, tj. noviny a televizní a rozhlasové stanice (Graham & Avery, 2013). Základní podmínkou pro přijetí uchazeče do Syndikátu je minimálně roční práce v médiích, z níž musí čerpat převážnou většinu svých příjmů. Stanovy Syndikátu jsou v ohledu na vymezení *nezávislosti novináře, člena* nedostatečné, poněvadž situaci tohoto případu nepostihují (Potůček, 2004).

Fleissner a Müller (2016) vybízejí k úpravám fungování radničních tisků, ač současně upozorňují, aby nedošlo k obsahovému nahrazení zpravodajství prostorem pro diskusi a polemiku, který by měl být dodán jen jako doplněk. Doplňují, že v rámci únosné míry politizace radničního tisku by se měly vzájemně vyvažovat komentáře starosty a všech zastupitelů napříč politickým spektrem. Dle autorů (Fleissner & Müller, 2016) by měl starosta své působení omezit jen na nezbytnou míru, tj. podstatná sdělení, komentáře a odpovědi na dotazy, zatímco pro účely politického marketingu by měl společně s radními zastupiteli volit média, která nejsou financovaná z veřejných rozpočtů.

Mašek (2011) si klade otázku, jak zapojit občany s požadavky na demokratickou otevřenost a férovou rovnost přístupu do médií při zohlednění institucionalizace a profesionality médií. Rozšíření přístupu občanů do médií klade nároky na novináře a občany. Je nezbytné, aby se občané nedožadovali přístupu agresivními, případně pošetilými způsoby. Souběžně je na novináře je vyvíjen tlak, aby prostor pro občany neměl charakter přímých vstupů. Občanské příspěvky by měly namísto toho být novináři interpretovány, a následně zakomponovány do „*každodenní žité zkušenosti*“ (Mašek, 2011, s. 9).

1.3 Lokální a regionální tisk v ČSSR a během tranzice k demokracii

Ke kompletnímu objasnění radničních tisků je podstatné vymezit též historický kontext a vývoj, jimž tisky prošly. Na rozdíl od jiných východoevropských zemí přečkal radniční tisk v České republice přechod z postsocialismu, který byl provázen procesem privatizace státem vlastněných médií (Waschková Císařová, 2015; Męcfal, 2020). Za komunistické éry měla tištěná média primárně úlohu propagandistickou a edukační. Dělo se tak na úkor jiných mediálních funkcí, zejména zábavné a komerční. S přechodem k demokracii ustoupila z médií propagandistická úloha a byla nahrazena svobodou projevu a pluralitou názorů. Zavedeny byly zákonné a ústavní pojistky pro ochranu nezávislosti médií, povolení privátního vlastnictví médií, a také zákazy různých forem kontroly (Gulyás, 2003).

V období vlády Komunistické strany Československa (KSČ) mohla fungovat a vydávat pouze média, které byla KSČ ochotna tolerovat a podporovat. Účast státu na chodu médií byla uplatňována nejvyšší možnou mírou. Lokální a regionální noviny byly vydávány okresními a krajskými výbory komunistické strany a krajskými národními výbory. Celostátní deníky mohly vydávat pouze politické strany (KSČ a Rudé právo, Československá strana lidová a Lidová demokracie, aj.), „dobrovolné společenské organizace“ (Socialistický svaz mládeže a Mladá fronta, Revoluční odborové hnutí a Práce, aj.) nebo státní orgány (Ministerstvo zemědělství a Zemědělské noviny). Státní zásahy určovaly postavení novinových titulů na trhu, a to prostřednictvím množství dodaného papíru, stanovením výše nákladu centrálně plánovanou ekonomikou a také důrazným doporučením *povinného odběru* novin stranickými orgány. Mediální kontrolu nad tiskem vykonával původně *Úřad pro tisk a informace*, který se po roce 1969 rozdělil na českou a slovenskou část, než byl po roce 1980 opět spojen do federální podoby (Šmíd, 2004; Waschková Císařová, 2013). Před rokem 1989 byl v ČSSR stabilní systém mediálních titulů, jelikož počty a příslušnost udával stát. Vydávání titulů podléhalo administrativnímu členění země – každá ze dvou federálních republik se skládala z krajů, a následně z okresů. Hlavní město měla každá z federací, a také i každý kraj a okres. Pokud doznalo administrativní členění státu změn, dotklo se to i příslušných lokálních a regionálních novin (Hájek, 1979; Giorgi citován in Waschková Císařová, 2013: 80).

Hlavní změnou na úrovni státu bylo zavedení pluralitního politického systému a tržní ekonomiky. Postkomunistická strukturální transformace zahrnovala též změny v tištěných médiích, které se týkaly produkce, organizace, managementu, distribuce a odbytu. Společným znakem tištěných médií v postkomunistické Evropě byl dopad nezdravých ekonomických podmínek na fungování dotčených zemí (Gulyás, 1999). Po dvě desetiletí před přechodem k demokracii nebyl pozorovatelný příchod žádných nových trendů do systému lokálních a regionálních médií (Tušer, 1998). V této souvislosti hovoří Čulík (2004) o destrukci médií, která proběhla v sedmdesátých a osmdesátých letech, což negativně ovlivňovalo rozvoj médií v devadesátých letech. Navzdory tomu je možné rok 1990 považovat za masivní změnu, jelikož byla povolena svoboda projevu, a také se rozvíjely formy prezentace informací (Tušer, 1998).

Podstatnou změnou byla novelizace zákona č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích, ve znění pozdějších předpisů z roku 1990 a zrušení Vyhlášky ministerstva školství a kultury č. 140/1964 Sb., o povinných a pracovních výtiscích. (zákon č. 46/2000 Sb.) Ve slovenské části federativního státu byl téhož roku přijat dodatek k tiskovému zákonu. Uvedenými právními normami bylo upravováno vydávání periodického tisku v době vlády s hlavní úlohou KSČ. Před novelizací zákona mohly noviny a jiný periodický tisk publikovat jen politické, státní, kulturní, vědecké a průmyslové organizace a instituce. Novelizace a dodatek k právním normám umožnily publikaci novin a dalších žurnálů soukromými subjekty. Na uvedené změny reagovala společnost pozitivně, jelikož začal výrazně růst počet vydávaných mediální titulů. Následný rozpad ČSFR růst počtu periodik ještě posílil (Tušer, 1998).

S přechodem k tržní ekonomice byly všechny média najednou vystaveny obchodním tlakům ve zdrojích, vývojových strategiích nebo ve vedoucích úlohách. V první polovině devadesátých let fungovala většina médií ve zděděném komunistickém rámci, přičemž jejich expanze se začala odehrávat až od druhé poloviny devadesátých let minulého století (Gulyás, 1999).

Média v transformaci z post-komunistických médií prošla třemi procesy – demokratizačním, marketizačním a komercionalizačním. Demokratizační změny zahrnovaly změnu politických funkcí médií a přikročení k pluralitním a svobodným médiím. Pouze radniční média si navzdory procesu demokratické tranzice uchovaly dřívější schéma, kdy vydavatelem médií byly neprivátní instituce. Další z procesů, marketizace, spočívala v ustanovení tržního principu a institucí v sektoru. Komercionalizace odkazuje na proces, kdy se komerční a komoditní role dostaly do popředí. Porovnání úloh tištěných médií (viz. Gulyás, 2003: 83) v období komunismu a postkomunismu vykazuje značné odlišnosti, a to ve způsobu řízení médií, v roli a způsobu zapojení státu, ve funkcích a jednání tiskových společností a také v kontrole médií (Gulyás, 1999, 2003). Kontextuální komparace transformačních procesů v postkomunistických zemích je cílem prací dalších autorů (viz. Jakubowicz, & Sükösd, 2008).

Klíčovým důsledkem strukturální transformace lokálního a regionálního tisku v České republice jsou změny ve vlastnictví médií, jež mohou vyústit v monopol na trhu. V těchto podmínkách podřizují vlastníci vydavatelství chod mediálních titulů snaze získat nad nimi nejvyšší možnou míru kontroly a maximalizovat zisk. Waschková Císařová (2013) soudí, že důsledkem těchto situací, racionalizace a centralizace organizační soustavy a výroby mediálního obsahu, je postupné vymizení charakteristik lokálních médií, za něž považuje lokálnost a regionálnost. Ve výsledku takové jednání znamená, že médium podléhá centralizovanému rozhodování, tudíž se na jeho chodu se podílejí lidé se slabou vazbou na lokalitu (Waschková Císařová, 2013).

1.4 Stav radničního tisku v České republice

V důsledku ubývajícího počtu lokálních médií se radniční tisky stávají jediným informačním zdrojem orientovaným na lokální úrovni, a to navíc s minimálním dohledem a velkými počty distribuovaných výtisků (Trunkátová & Svobodová, 2020a). Radniční tisky je často uváděny názvy *zpravodaj*, *listy*, *noviny*. (Kameník & Kužilek, 2015a) Objevují se také variace na místní názvy, příkladem „Šestka“ (Praha 6), i nevšední pojmenování, příkladem „Hobuleť“ (zkr. městských částí Holešovice, Bubeneč, Letná tvořící dohromady městský obvod Praha 7), Ježkovy oči (Jihlava), Lilie (Litomyšl) nebo Zloun (Louny) (MK ČR, 2021a). Periodika jsou většinou vydávána v tištěné podobě. Většinou se vyznačují bezplatnou distribucí k občanům (Męcfal, 2020; Soukop & Hurtíková, 2020). Distribuce periodik probíhá obvykle komplexně po celém území obce, kdy výtisk titulu je doručen do poštovní schránky každé domácnosti. Odborným termínem se tyto praktiky označují coby „*deliver unsolicited*“, neboli „*nevyžádané dodání*“. Taktéž se k distribuci titulů užívá jejich umístění do veřejných košů, odkud si mohou čtenáři výtisk ze své vůle vzít a odnést (Aldridge, 2007, s. 28). Skeny tištěných titulů bývají obvykle uloženy na internetových stránkách obce, avšak takto dostupné databáze nebývají kompletní, jelikož bývají datovány nanejvýš od data o rozhodnutí o online zveřejňování. Soukromí vydavatelé médií považují často radniční tisk za neférový způsob komunikace s občany, který je poškozující. Důvody jsou financování z veřejných rozpočtů, absence nezávislých kontrolních orgánů a přijímání externí reklamní inzerce (Męcfal, 2020; Soukop & Hurtíková, 2020).

Zákonem (zákon č. 46/2000 Sb., § 9) stanovená podmínka určuje povinnost doručit předepsané množství každého z výtisků titulu vybraným institucím, které doručená vydání radničních tisků nadále uchovají. Národní knihovna ČR disponuje nárokem na dva výtisky titulu pro archivaci a uskladnění. Moravská zemská knihovna má rovněž zákonem stanovený nárok na archivaci a uskladnění jednoho kusu každého z titulů. Tituly mají být také povinně doručovány do dalších šesti institucí, přičemž do každé putuje titul po jednom výtisku (zákon č. 46/2000 Sb., § 9). Autorem práce provedené ověření dostupnosti titulů však zjistilo, že navzdory zmíněnému legislativnímu ukotvení nejsou databáze uvedených institucí úplné.

Agentura Median provedla roku 2014 pro Fakultu sociálních studií Masarykovy univerzity reprezentativní výzkumné šetření na úrovni České republiky za použití metody CAPI. Lokální zpravodajství (autoři hovoří o okresních, městských a obecních informacích) zajímá přibližně jednu třetinu konzumentů zpravodajství. Zastoupení je podobné jako u příjemců regionálního zpravodajství, které referuje o krajských tématech. Pokud respondenti vyjádřili o lokální zpravodajství zájem, přijímali jej nejčastěji prostřednictvím masových médií, většinou přes lokální noviny. Podle výsledků výzkumu roste počet konzumentů lokálních zpráv s věkem. Ve věkové skupině 18-29 let četlo lokální zprávy prostřednictvím tištěných novin pouze 10 % dotázaných, avšak podíl této proměnné ve věkové skupině 70 let a více byl již skoro třetinový. Počet konzumentů lokálních zpráv rovněž roste i s velikostí obce, v níž obyvatelé žijí (Waschková Císařová, Macek, Macková & Škařupová, 2015).

Radniční tisk, stejně jako další lokálně orientovaná média, má blízko k terénní práci. Z toho je potřebné, aby docházelo k navazování vztahů s informovanými občany z obcí, jelikož samy nedokážou pokrýt informace ze všech oblastí teritoria. Tato média jsou pravděpodobně typem s nejsilnějším vztahem ke čtenáři (Tušer, 1999; Waschková Císařová, 2012).

Na základě analýzy Kužílka (2006) z neziskové organizace Oživení se velká část radničních tiskovin stylizovala do apolitického pojetí. Autoři výzkumu upozorňují, že tzv. apolitičnost slouží coby nástroj k zakrývání cenzury a odmítání alternativních názorů ke stanoviskům vedení města. V tiscích, kde není tato stylizace přítomna, je možné nalézt větší pluralitu názorů.

S působením lokálně zaměřených radničních tisků se pojí také další negativní důsledky. Čuřík a Burgr (2012) upozorňují, že profese je náchylnější ke střetu zájmů než práce v celostátním médiu, a to kvůli osobním vazbám v regionu. Střet zájmů je tudíž pro radniční tisk rizikem. Kamenský (2013) uvádí, že členové samosprávy či pracovníci obecních úřadů přispívají do médií výrazně častěji než profesionální novináři. Nemčková (2017) ve výzkumu orientovaném na slovenské radniční tiskoviny uvádí vyjádření redaktorů radničních periodik, jelikož vyjadřují skepsi nad férovým informováním čtenářů. Důvodem je trend, kdy ve funkci šéfredaktora působí starosta obce a členy redakční rady vydávající pokyny k základní orientaci média jsou členové lokálního zastupitelského orgánu. (Nemčková, 2017)

O nebezpečí střetu zájmů při vydávání radničního tisku pojednávají také Kameník a Kužílek (2015b). V českých podmínkách jej dělí na osobní a systémový. Osobní střet zájmů nastává při přímém vlivu člena vedení samosprávy obce na podobu periodika. Podle autorů (Kameník & Kužílek, 2015b) je osobní střet zájmů neřešitelný pro vydávání radničních médií, jelikož nelze uspokojivě zajistit dohled nad jeho neporušováním. Systémový střet zájmů ve vztahu k vydávání radničního tisku se vyskytuje při sestavování obsahu radničního tisku, poněvadž rada obce disponuje v tomto bodě rozhodovacími pravomocemi. Systémový střet zájmů může také vést k neplacené propagaci lokálních podnikatelských subjektů nebo k jednostranné dlouhodobě vedené volební kampani zvýhodňující vládní subjekty (Męcfal, 2020). Nabízeným řešením pro eliminaci systémového střetu zájmů je přijetí stanoviska radou města o vydávání radničního periodika, a to nejlépe zkraje volebního období (Kameník & Kužílek, 2015b).

Cílem negativních zásahů do fungování periodika je budování pozitivního obrazu místních vládnoucích elit, a zároveň potlačení alternativních názorů na působení místní samosprávy (Svatošová, 2006a; Kameník & Kužílek, 2015a, 2015b). Pokud opozice disponuje prostorem k vyjádření, jsou její příspěvky publikovány ve specifickém oddílu. Obvykle ve vyhrazeném oddílu opoziční strany nedisponují volným prostorem k vyjádření, jelikož se radnice snaží vyjádření předem korigovat položením anketní otázky, na niž dává opozičním představitelům prostor reagovat (Trunkátová & Svobodová, 2020a, 2020b). Snaha moderovat publikované výstupy se projevuje také v obsahových sekcích věnovaných dopisům občanů. Většina radničních tisků tuto kategorii přehlíží, přičemž zbývající periodika většinově publikují pouze s radnicí souznějící stanoviska, ačkoliv je pro tuto obsahovou sekci typické, že dopisy více píš

kritičtí občané. Taktéž bylo zjištěno, že periodika publikují kritické názory na "podřadných" obsahových místech. (Kužílek, 2006). Přístup do zpravodajství radničních tisků nebývá opozici umožněn, ačkoliv by povolení přístupu mohlo působit pozitivně k nárůstu objektivitě zpravodajství. Kontroverzní je podle autorek rovněž počínání radničních tisků, které umožňují publikování tzv. poškozující plochy, jejímž obsahem je napadající a dehonestující vyjádření směřující vůči alternativním, nebo opozičním názorům a jejich nositelům. (Trunkátová & Svobodová, 2020a, 2020b). Výzkumy (Harrison, 1998; Svatošová, 2006a; Kameník & Kužílek, 2015a, 2015b; Ježková et al., 2017) předkládají i jiné návrhy pro zlepšení stavu radničních tisků, příkladem zavedení zastoupení opozičních či nezávislých subjektů v redakčních radách po vzoru kontrolních výborů a stanovení přesných pravidel pro vydávání radničních tisků, jelikož obvyklými členy redakčních rad bývají zaměstnanci tiskových odborů, případně samotní členové rady města. Kolektiv autorů (Ježková et al., 2017) nabádá, aby účast opozičních zastupitelů či nominantů opozičních uskupení v redakčních radách byla garantována, čímž by informování zpravodaje bylo vystaveno kritickému prvku. Třetí doporučovanou variantou je složení redakční rady z nečlenů zastupitelstva, kteří se v místním kontextu těší veřejné autoritě, a zároveň disponují určitým vztahem ke sdělovacím prostředkům.

Nedostatečné dodržování zásad novinářské práce vytýkají radničním tiskům v analýze autorky (Trunkátová & Svobodová, 2020b) z neziskové organizace Oživení. Problematické je neuvádění autorství u jednotlivých článků, což znemožňuje čtenářům identifikovat, kdo informaci sděluje. Taktéž tiskovinám vytýkají nedostatečné oddělení zpravodajské a názorové sekce. Analytické šetření Kužílka (2006) zjistilo, že častými autory v radničních tiscích, kteří rovněž podporují stanoviska radnice, jsou koaliční politici a úředníci vedoucí odborů.

Svatošová (2006a) dále v kontextu radničního tisku zmiňuje ekonomickou stránku problematiky radničních tisků. *Marketingový* význam radničního tisku je vymezen možnostmi oslovit inzercí celou populaci, nebo reklamu konkrétně zacílit podle charakteristik dotčeného regionu. *Obchodní* význam tisku spočívá v riziku zadávání zakázek pro vydávání periodika klientelistickým subjektům, a s tím spojený outsourcing obecních financí.

Dalším problematickým jevem je zneužívání radničního tisku coby nástroje pro budování pozitivních public relations (Svatošová, 2006a; Oživení, 2010). Skrze PR se obce, resp. její představitelé zasazují o vytváření svého nekritického pozitivního mediálního obrazu. Aspektem mediálního PR je mj. koncept jednotného vizuálního stylu, který přispívá k snadnější identifikaci a odlišení média od konkurence (Olšová, 2005). Nevyváženost obsahu radničních tisků je předmětem kritiky i od neziskové organizace Oživení (2010) kdy dochází systematicky k závažnému zneužívání radničních tisků za účelem pozitivní sebe prezentace vládnoucích politiků před voliči-občany. Analýza (Trunkátová & Svobodová, 2020b) prezentace politiků v tisku zahrnovala identifikování míry zmínek a fotografií o nich.

Kontrolní činnost nad vydáváním radničních tisků náleží voleným představitelům obce, avšak dohled je nesnadný. Oživení (2010) identifikuje problematické aspekty legislativního vymezení v této oblasti, a to konkrétně nevymezení vymahatelnosti osobní odpovědnosti veřejných funkcionářů za způsobené škody, nevymezení vymahatelnosti hospodárného zacházení s obecním movitým a nemovitým majetkem, nebo nevymezení vymahatelnosti poskytování dožadovaných informací zastupitelům. Regulace uváděné v návrhu mají vést ke zvýšení objektivity, vyváženosti a pluralismu názorů (Oživení, 2010; Vrána, 2012). V důsledku toho vyslovují požadavek ke zpřesnění legislativního ukotvení další autoři. Příkladem, Kameník a Kužílek (2015b) označují za závažné zneužívání radničních tisků k pozitivní sebe prezentaci vládnoucích politiků před voliči-občany. Vydávání radničních tisků je upravováno zákonem o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.). Většinou jsou kompetence svěřeny radě města, zatímco zastupitelstvo disponuje jen omezenými možnostmi dohledu, tj. omezení finančních prostředků pro vydávání radničních tiskovin, uplatňování práva na tvorbu obsahu obecních tiskovin (zákon č. 46/2000 Sb., § 4a; zákon č. 128/2000 Sb., § 84). Z důvodů uvedených v tomto odstavci nabádá kolektiv autorů (Ježková et al., 2017), aby vydavatelé radničních tisků stanovili exaktní pravidla pro jejich vydávání. Konkrétně zmiňují veřejné deklarování účelu periodika, vymezení obecných okruhů informací, které periodikum bude uvádět, uvedení parametrů obsahu, a také stanovení závazných postupů pro vznik periodika.

Svatošová (2006b) navrhuje úpravy právního řádu spočívající ve specifickém vymezení radničních tisků coby médií, jejichž povaha je blízká pojmu „veřejná služba“. Stejně doporučení předkládá také nezisková organizace Oživení (2010), která naléhá na formulování dodatku pro tiskový zákon (zákon č. 46/2000 Sb.), v němž má být uveden termín *veřejnoprávní periodický tisk*. Svatošová (2006b) i Kameník a Kužilek (2015b) také prosazují úpravu tiskového zákona o zavedení povinnosti ustanovit kontrolní orgán po vzoru Rad veřejnoprávních médií a přijetí legislativního vymezení pro zajištění vyváženosti obsahu a pravdivosti a objektivitu informací. Svatošová (2006b) doporučuje také vymežit radniční tisky v zákonech o obcích a o hlavním městě Praze, Kameník a Kužilek (2015b) navíc i zákoně o krajích. Pasáž o rovném přístupu kandidujících subjektů do radničního tisku k předvolební prezentaci by podle autorky (Svatošová, 2006b) měla být začleněna v zákoně o volbách v části o volbách do zastupitelstev obcí. Autoři (Soukop & Hurtíková, 2020) dávají doporučení, aby radniční tisky vytvářel vyváženou politickou komunikaci mezi zástupci samospráv a veřejností. Taktéž by měly podporovat svobodnou soutěž politických stran a prezentovat v pravdivé míře podíl na veřejné správě. V důsledku financování radničního tisku z veřejných rozpočtů by periodika měla vykonávat primárně službu občanům obce, a tudíž jim poskytovat prostor pro diskusi i kladení dotazů.

Také další doporučení ke zlepšení stavu radničních tisků vydává nezisková organizace Oživení (2010), jež v rámci antikorupční strategie nabádá k přidání dodatků k zákonům o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.), o krajích (zákon č. 129/2000 Sb.) a o hlavním městě Praze (zákon č. 131/2000 Sb.). Analýza výsledků výzkumu (Oživení, 2010) zjistila, že vyšší pluralita názorů a svobodnější volební soutěž se vyskytuje pokud opozice zasedá v redakční radě, dále pokud radniční periodikum vychází v menších obcích (pod 20 000 obyvatel), kde je zároveň nižší počet ročních vydání; zda je radniční periodikum vedeno coby polemické médium, a nikoliv „apolitické“, také pokud je počet zmínek o starostovi i počet jeho fotografií průměrný nebo podprůměrný periodikum poskytuje informace o budoucích rozhodnutích samosprávy, články nejsou anonymní a periodikum nevydává úřad.

Závěry studie neziskové organizace Oživení (2010) byly schváleny za součást *Strategie vlády v boji proti korupci z období let 2011 a 2012* (2011). Jednalo se o plnění bodu 1.6 *Zavedení opatření proti zneužívání radničních periodik* (Úřad vlády ČR, 2011, s. 18), které se stalo námětem pro novelizaci tiskového zákona z roku 2013 (zákon č. 305/2013 Sb.). Vládní návrh pro novelizaci tiskového zákona (Sněmovní tisk 603/0, 2012a), jenž byl projednáván v Poslanecké sněmovně od 36. schůze PS v roce 2012 po 57. schůzi PS v roce 2013 (stenoprotokol 36. schůze PSP ČR, bod 31., 2012b; stenoprotokol 57. schůze PSP ČR, bod 8., 2013), se v návrzích odlišoval oproti návrhům neziskové organizace Oživení. Primárním cílem byla náprava stavu v otázce poskytování prostoru k vyjádření politickým subjektům v radničních tiscích. Přidanou podmínkou, aby se úprava zákona na radniční tisky vztahovala, byla nutnost vydávání periodika územním samosprávným celkem, organizací spadající pod působnost ÚSC, nebo externí organizací na základě platné smlouvy (Slováková, 2012; Kužílek, 2013). Novela udává, že každý zastupitel může podat návrh na své vyjádření. V případě zamítnutí návrhu může zastupitel požádat o zdůvodnění zamítavého stanoviska. Nejzazší možností je žádost o přezkoumání případu soudem (Knaifl, 2012; MK ČR 2013). Vrána (2012) upozorňuje na nedostatečné vymezení působnosti legislativní normy, jelikož se novela věnuje pouze tištěnému radničnímu tisku, a nikoliv již mediím na elektronických platformách, tj. internetu nebo televiznímu a rozhlasovému vysílání. Autoři (Ježková et al., 2017) přisuzují na periodikům územně správních celků označení veřejnoprávní média, a to na základě znění novelizace tiskového zákona z roku 2013, která jim ukládá povinnost objektivně a vyváženě informovat o lokálním dění.

Kužílek (2013) navrhuje, aby byl politický obsah v radničních tiscích rozdělen poměrně podle zastoupení politických subjektů v zastupitelstvu. Stejně tak by z tohoto hlediska měly být zohledněny široce zastoupené postoje veřejnosti. I ve společné práci Kameník a Kužílek (2015a) kritizují dotčenou novelizaci tiskového zákona a prohlašují, že její dopad je nedostatečný. Uvádí, že novela řeší problém cenzury a neobjektivitu pouze částečně. Dále dodávají, že nízká názorová pluralita obsahu souvisí se střetem zájmů politického vedení obecních samospráv při organizačním a obsahovém zajištění vydávání periodik. Důsledky střetu zájmů byly pozorovány i při ustanovování redakčních rad a schvalování příspěvků do periodik.

Snahou o nápravu stavu radničních tisků byla novelizace tiskového zákona (zákon č. 183/2017 Sb.), avšak výsledně upravuje pouze znění paragrafu o pokutách. Nově právní norma hovoří o přestupcích (§ 17), nicméně nezavádí nové sankce, jen pozměňuje vymezení sankcí za pochybení v oblasti distribuce tisku.

Reakcí na neutěšený stav publikování radničních tisků je vydávání opozicí financovaného tisku. Zaznamenány jsou případy Karlových Varů (*Karlovarský žurnál*) nebo Ostravy (*Lečo*). Negativní kritiku fungování radničního tisku vyslovil také Senát Krajského soudu v Českých Budějovicích v případě napadení výsledků voleb do Zastupitelstva města Strakonice z roku 2018. Kritizováno bylo mj. pokřívání objektivitu a zamezení přístupu opozičních subjektů k prezentaci v radničním tisku, což vyústilo ve zneplatnění lokálních zastupitelských voleb (52 A 16/2018-195, 52 A 16/2018-310).

Negativní kritiku k praxi vydávání radničních tisků vyslovuje také nezisková organizace Otevřená společnost (2021a). Vybízí k odlišení redakčních rad a redakcí. Redakční rady by měly být ustanovovány výborem zastupitelstva, a nikoliv vedením obce. Skládat by se měly dohromady ze zastupitelů a občanů a společně by měly vytvářet základní pravidla pro vydávání radničních tisků. Redakce radničních tisků by měly být složeny z novinářů, dobrovolníků, zastupitelů, úředníků, nebo externích dodavatelů. Na základě platných pravidel pro vydávání obecních periodik by měly nezávisle zpracovávat jednotlivá vydání. Doporučují také zajistit dostatek prostoru pro alternativní vyjádření a zvýšit aktivitu redakce v získávání alternativních postojů. Zpracování nedostatků tiskového zákona předkládaných v odborných pracích není předmětem ani dalších novelizací (zákon č. 261/2021 Sb.; zákon č. 277/2019 Sb.). Ostatní uvedené právní normy taktéž nedoznaly k datu odevzdání práce navrhovaných změn.

2. Média a politická komunikace

Šíření informací významně ovlivňují masová média. Luhmann (2000) za ně považuje „*všechny instituce společnosti, které používají kopírovacích technologií za účelem šíření komunikace*“ (p. 2). Myšleny tím jsou nejen tištěná média vydávaná ve velkých nákladech, ale i všechny ostatní druhy fotografických a elektronických produktů vzniklých rozsáhlým kopírováním, a to včetně rozhlasového a televizního vysílání. Do vymezení problematiky masových médií vstupuje další prvek, jelikož „*nesmí jakkoliv docházet k interakci mezi sdělovatel a příjemcem*“ (Luhmann, 2000, s. 2). Masmediální tituly vychází z předpokladu o všeobecné přijatelnosti, a proto je jejich program standardizovaný a diferenciováný. Necílí na jednotlivce, ale na všechny skupiny společnosti (Luhmann, 2000).

Politická komunikace je rozsáhlá a různorodá oblast zabývající se způsoby, které užívají komunikační média (tj. technologie, instituce, profese a praktiky) v procesech interakce mezi politickými organizacemi, politickými institucemi a občany v rámci politického systému. Jednoduché formy politické komunikace existovaly od dob vzniku států a médií, avšak vzestup je přímo spojován až s přelomem devatenáctého a dvacátého století, kdy se rozvíjela demokratická politika, masová komunikační média a techniky pro správu veřejného mínění. V téže době se těšila popularitě psychologie davů v moderních, urbánně industriálních společnostech (McNair, 2011; McNair et al., 2017). Významnou prací doby zaměřenou na problematiku politické komunikace byla publikace Waltera Lippmanna *Public Opinion* (1922).

Důležitost politické komunikace vzrůstá, protože se společnost stává větší a složitější, a zároveň se prostor pro přímou, osobní komunikaci politických reprezentantů s občany stává obtížnější. Všechny politické systémy disponují určitou mírou politické komunikace, nejsilnější roli zastávají v liberálních demokraciích. V těchto systémech se jedná o kombinaci masových volebních práv a nezávislých médií, což činí interakci mezi politickými reprezentanty a občany přímo navázanou na výkon moci (McNair, 2011; McNair et al., 2017).

Zprávy nejsou o tom, co se děje, ale o tom, co bylo někým sděleno, že se stalo, nebo stane (Sigal, 1986). Média kontrolují informační tok a jsou způsobilá za výběr a prezentování zpráv (Waisbord, 2000; Schudson, 2003; Strömback & Nord, 2006). V souvislosti s médii v liberálních společnostech bývá připomínáno, že slouží coby vitální prvek pro ujištění voličů o jejich přesném informování. Média se zaslouží o kultivaci veřejného prostoru, a též o podporu demokracie.

Do vztahu *média-politika* zasahuje koncept *spinu* a s tím spojená idea tzv. spin doctoringu. Macnamara (2014) považuje za osoby spjaté se spin doctoringem tiskové mluvčí, mediální poradce a PR konzultanty. V anglosaské společnosti má termín podle autora (Macnamara, 2014) vysoce pejorativní vyznění, jelikož zásahy spin doktorů do veřejné prezentace politiky vyznívají podobně jako proces průmyslového zpracování libovolných materiálů, kdy je k získání výsledného výrobku zapotřebí sofistikovaných a utajených metod výroby, které nemusí být laické veřejnosti zřejmé. Autoři (McNair et al., 2017) uvádí, že vzestup spinu má přímý důsledek v oslabování žurnalistiky. Rozpor mezi žurnalistikou a PR je v úloze kontrolní role médií a cílem PR o šíření pozitivního obrazu o vybraných subjektech. Macnamara (2014) na adresu public relations uvádí, že se jedná o „*slépé místo*“ (p. XIII) sociálních studií. Problematika není dostatečně probádaná, tudíž chybí v adekvátním množství zpracovaný akademický výzkum v oblastech funkcí, rolí a vlivu public relations. Termín je možné považovat za „*deštník*“ pro kteroukoliv agendu, již je třeba sdělit různým cílovým skupinám, a to v libovolně dávkovaném množství (Michaelson & Stacks, 2014, s. 4).

Spin doctoring nahlíží společně s politickým PR na voliče jakožto na cílové konzumenty, kteří si v tržním prostředí vybírají mezi dostupnými produkty. Obě činnosti se zasazují o vylepšování politického marketingu a budování „značky“. Příjemci médií si obvykle nejsou vědomi, kdy přijímají PR, a kdy žurnalistický výstup (Macnamara, 2014; McNair et al., 2017). Rozlišení mezi marketingovou inzercí a PR předkládá Macnamara (2014, s. XII), když uvádí, že marketingová inzerce bývá transparentní, tzn. bývá zjizitelná identita zadavatele a zpracovatele, zatímco u PR tomu tak není. Macnamara se vymezuje proti původnímu uznávanému tvrzení od Packarda (2007), který marketingovou inzercí a public relations od sebe vzájemně nerozlišuje. Autor (Packard, 2007) už v původním vydání práce z roku 1957 uvádí souhrnné termínové označení *the hidden persuaders*. Terminologický pojem je užíván ve smyslu (Packard, 2007) „*značného úsilí, které je uskutečňováno, často s působivým úspěchem, jimž jsou*

ovlivňovány naše nevědomá přání, naše kupní rozhodnutí a naše myšlenkové pochody (...)“ (p. 31). Burton (2007) v témže kontextu hovoří o fenoménu *neviditelného PR*. Politická manipulace je výrazně těžší se svobodnou společností než v případě společnosti žijící v nesvobodě a nedemokracii. Důvodem jsou svobodné volby a možnost, že manipulátor nebude voliči do zastupitelského sboru zvolen, pokud voliče dostatečně nepřesvědčí o své kandidatuře.

2.1 Formování procesu politické komunikace

Zaměření se na proces politické komunikace znamená ignorování širšího využití public relations (O'Neill & O'Connor, 2008). Další autor, Schudson (2003), v témže kontextu hovoří o „*parajournalists*“ (p. 3), kteří představují konkurenci pro novinová média. Významově se jedná o odborníky orientované na správu public relations, PR poradce, spin doktory a tisková oddělení státních institucí, korporátních a neziskových subjektů.

Proces formování politické komunikace záleží na interakci dvou typů institucí, politické a mediální. Interakčním předpokladem je jejich nezávislá základna ve společnosti. Síla politických institucí spočívá v artikulaci zájmů voličů a v mobilizaci společnosti za účelem politických akcí. Mediální sílu lze vnímat coby strukturální, psychologickou, či normativní. Strukturální vnímání mediální síly se zakládá na schopnosti poskytnout politickým činitelům publikum, kterého co do velikosti a složení nedokážou jinými způsoby dosáhnout. Psychologické vnímání mediální síly vychází z kredibility médií a důvěry v ně ze strany společnosti. Normativní pojetí mediální síly spočívá v respektu ke svobodě projevu a v ustanovení orgánů a institucí ochraňujících občany před vznikem politického útlaku (Blumler & Gurevitch, 2001).

Vznik politické komunikace a seriózního zpravodajství vychází z různých faktorů. První vlivnou studii předložili Galtung a Ruge (In Harcup & O'Neill, 2001) v roce 1963, která předkládá dvanáct faktorů určujících podobu zpravodajství, tj. frekvence, relevance, nejednoznačnost, vhodnost, konsonance, nečekanost, kontinuita, kompozice, důraz na důležité státy, vlivné osoby, personifikaci a negativní události.

Informační tok vznikající v důsledku působení médií (a také politické komunikace) je pro množství občanů zásadní, aby dokázali zůstat informováni o politickém a veřejném dění. Navzdory všeobecné možnosti participace v politice toho většina občanů nevyužívá, stejně tak se jen minimum z občanů setkává se svými

volenými politickými zástupci. Z těchto důvodů nejsou kontakt a zkušenost s politikou a veřejným děním přímé a osobní, nýbrž jen pouze zprostředkované (Becker & Dunwoody, 1982; Cushion, 2019).

Snahou médií má být vyvážit vyznění zpravodajství tak, aby nestranilo ani nekřivdilo kterékoliv ze stran. Zpravodajství se však nedá považovat za reprezentativní shrnutí událostí, jelikož je individuálně posuzována relevantnost sdělení. Předvolební kampaně jsou z tohoto hlediska nejobtížnější (Merritt & McCombs, 2004).

2.2 Společenské vnímání politické komunikace

Porozumění problematice vnímání podnětů je pro média podstatné z hlediska konstrukce zpravodajství i marketingu. Tuchman (1978) a VanSlyke Turk (1986) konstatují, že obraz reality viděný veřejností v masových médiích není totožný s opravdovou realitou. Nejedná se ani o přesný obraz událostí, osob, míst a problémů. Mediální obraz zpravodajství je reflexí vlastní mediální konstrukce reality, v níž jsou zvýrazněny jen určité předměty a atributy. Manoff (1986) předkládá podobný výklad, když píše, že „*úsudky o zprávách jsou vždy do určité míry úsudkem o skutečnosti*“ (p. 197). Obdobným způsobem se vyjadřuje i Luhmann (2000) a prohlašuje, že jakékoliv informace a fakta o dnešní společnosti, které lidé znají, se k nim dostávají prostřednictvím masových médií.

Z těchto důvodů jsou zřejmými hlavními schopnostmi médií ve vztahu k politické komunikaci *stanovení agendy a priming*, jak uvádí autoři (McCombs & Shaw, 1972; Iyengar & Kinder, 1987; Merritt & McCombs, 2004). Lippmann (1922) hovořil o zpravodajských médiích coby o tvůrcích obrazů reality v hlavách lidí. Veřejné mínění a informovanost podléhá vlivu médií, které určují, o čem a jak budou informovat. Další kroky v komunikačním procesu, *porozumění a perspektiva zpráv*, jsou taktéž určovány médii. Nelze hovořit, že by tyto schopnosti byly jedinými determinanty veřejné agendy, jelikož je rozdíl mezi mírou důležitosti zpráv určovanou médii a relevancí zpráv pro společnost. Některé politické subjekty se mohou snažit změnit nezávislou mediální agendu na politickou, jejíž směřování by udávali političtí představitelé (Merritt & McCombs, 2004) V kontextu zkoumání radničních tisků se jedná o podstatné informace pro bližší porozumění problematice.

3. Lokální média a politická komunikace

K vymezení problematiky je vhodné přejít od úzce zaměřených radničních tisků k nadřazené kategorii lokálních médií. Lokální a regionální média se obsahově zaměřují na záležitost lokálního, resp. regionálního charakteru. Tato média oproti dalším konkurenčním mediálním typům požívají výraznou loajalitu čtenářů, kteří se většinou zaměřují na lokální a regionální témata, a to nehledě na počtu dalších dostupných tiskovin. Výhodou lokálních médií oproti větší konkurenci je schopnost rychlého přesunu na nedaleké místo dění. Zaměření na lokální oblast zvětšuje mediální prostor, který mohou lokální události věnovat, a tudíž zpráva může nabývat vyšší kvality. Lokální média proto poskytují kvalitativně dobré a kvantitativně obsáhlé zpravodajství, která mají osobitý význam pro politicko-společenskou orientaci a aktivizaci obyvatel lokálního či regionálního území (McNair, 2009; Berzinger citován in Tušer, 2017).

Autoři (Pauly & Eckert, 2002) hovoří o primárních charakteristikách lokálních médií, za něž udávají blízkost ke čtenáři a schopnost utvářet lokální nebo regionální identitu. Uvedené vlastnosti souhrnně označují nazývají „*mýtem o ,lokálnosti‘*“, anglicky „*the myth of ,the local‘*“ (Pauly & Eckert, 2002, s. 311). Definují jej coby „*víru, že noviny jsou pravdivé, ryzí, reálné a autentické*“, když hodnotí odpovědnost k místní komunitě (Pauly & Eckert, 2002, s. 310). Lokální média by měla zajistit nezávislé a kritické zhodnocení lokálních záležitostí, přimět lokální politické elity k zodpovědnosti směrem k občanům, a poskytnout prostor občanům pro vyjádření názorů na lokální témata (Franklin, 2006). Napomáhají občanům vnímat informace o lokálních záležitostech a zjišťovat způsoby, jakými participovat na lokální politické úrovni (McLeod et al., 1999). Tušer (2017) připomíná psychologickou zákonitost, kdy čím je událost pro adresáta bližší, tím se zvyšuje zájem o zprávy o ní. Uvedené předpoklady platí i pro lokální a regionální tisk, ačkoliv se prezentuje pouze v nízkých nákladech.

Autoři (Waschková Císařová, Macek, & Macková, 2018) uvádí, že koncept mýtu o „lokálnosti“ je spíše teoretický konstrukt než skutečnost. Pauly a Eckert (2002) připomínají, že ani novinářská sdružení, ani akademičtí pracovníci nepovažují *odpovědnost k místní komunitě* za jeden ze znaků profesionální žurnalistiky. S odkazem na teoretické poznatky dodávají (Pauly & Eckert, 2002), že není přesně známo novinářům ani čtenářům, co činí noviny *lokální*. I proto nemusí čtenáři dostávat noviny, které by chtěli. Výzkumy rovněž potvrdily, že přidání relace s lokálními zprávami do novinového vydání nezvýší čtenost titulu.

Blízkost ke čtenáři není typickým znakem jen pro radniční tisk, nýbrž pro všechny lokálně orientovaná média. V důsledku blízkého vztahu jsou schopny lokální média podpořit veřejný život a mají potenciál oslovit občany, jenž se o politiku nezajímají a jsou společensky atomizovaní (Moy et al., 2004). Důležitost lokálních novin pro lokální komunitu, a opačně, je pozorovatelná na stranách věnovaných dopisům od čtenářů. Prolínají se zde běžné diskuze občanů s moderovanými debatami. Sekce čtenářských dopisů slouží coby indikátor přístupu novin k únosnosti debat z hlediska legitimacy a férovosti. Obsahová sekce nevypovídá věrně o společnosti v lokalitě, nýbrž vypovídá pouze o čtenářích novinového titulu. Podle autorů (Richardson & Franklin, 2004) lokální novinové tituly slouží komunitě, a zároveň z ní profitují.

Barnett (2009) publikoval konceptuální rámec zaměřený na lokální žurnalistiku a její přínos pro obyvatele. Identifikoval čtyři funkce lokálních tisků – *informující, reprezentativní, aktivizační, dohlížejí*. Informující funkce tisku se vztahuje k poskytování relevantních zpráv čtenářům. Poskytování prostoru k vyjádření i malým skupinám je součástí reprezentativní funkce. Další funkce, aktivizační, se zasazuje o identifikaci aktuálních podstatných záležitostí a o rozšíření povědomí o ní napříč čtenáři. Z výčtu poslední funkce, dohlížečí, se vymezuje sledováním aktuálního dění a upozorňováním na překračování morálních a právních hodnot. Autoři (Kameník & Kužilek, 2015a) uvádějí další funkci lokálního tisku, a to integrační.

Pozitivně vnímají blízkost lokálních médií a obyvatelů lokality též zájemci o inzerci, jelikož je geograficky vymezena cílová skupina těchto titulů (Aldridge, 2007). Blízkost k obyvatelům souvisí také se schopnost podílet se na integraci obyvatel. Realizované výzkumné šetření (Stamm et al., 1997) testovalo hypotézu o přínosu lokálního tisku na integraci obyvatel v lokální komunitě, přičemž měřením byl identifikován pozitivní dopad lokálních médií na integraci obyvatel. Lokální média je možné dále teoreticky zkoumat. Soustředí se na to mj. Brečka (1998), který média tohoto vymezuje typu jejich geografickým ukotvením s důrazem, že území, na němž vychází mohou být různých velikostí.

Z výzkumů orientovaných na lokální média vyplývá, že lidé odebírající předplatné lokálního tisku více důvěřují okolní komunitě, častěji participují na místním společenském a veřejném životě, účastní se volebního hlasování nebo disponují vyšším sociálním kapitálem než lidé nesledující lokální média. Demografické charakteristiky

předplatitelů lokálního tisku zahrnují spíše starousedlé obyvatelstvo staršího věku, obyvatele s vyššími příjmy, a také občany vlastníci dům (Viswanath et al., 1990; McLeod et al., 1999; Filla & Johnson 2010). Lokální média mohou profitovat z pocitu komunity, že celostátní média o ně nejeví zájem (Dickens, Couldry, & Foutopoulou, 2015).

Analýza kvantitativní dat sesbíraných pro výzkum kolektivu autorů (Waschková Císařová, Macek, & Macková, 2018) zjistila, že mediální příjemci v Česku se vyznačují odlišnými charakteristikami oproti společnostem v západní Evropě. Rozdíly byly zaznamenány při zjišťování zájmu o lokální politiku, kdy byly naměřeny nižší hodnoty, a dále při dotazování na hlavní kanál pro příjem lokálních zpráv, kterým v českém kontextu je tisk. Souhrnným výstupem výzkumu je zjištění, že v rámci národní společnosti jsou lokální média i lokální zprávy vnímány a přijímány, avšak cílová skupina příjemců není monolitní a sestává z různých názorových skupin. Proto autoři výzkumu shledávají mýtus o „lokálnosti“ za obtížně zobecnitelné vyobrazení lokálních médií.

Důležitost lokálního tisku vnímají kromě občanů i vládnoucí politické reprezentace, a to za účelem komunikování postojů a aktivit směrem k veřejnosti (Iyengar & Kinder, 1987). Lokální instituce a organizace proto disponují veřejnými komunikačními strategiemi zakládajícími se na tradičním, vysoce kontrolovaném komunikačním systému lokálních médií (Medina & Diaz, 2016). Na lokální úrovni mohou média snáze ovlivňovat veřejné mínění než v případě celostátní úrovně. Lokální média též disponují přímým vlivem na volební výsledek. Kontroverzní bývají především předvolebním období, kdy agenda lokálních politických stran může ovlivňovat obsahové schéma lokálních novin. Namísto poskytování prostoru pro diskusi občanů a voličů nad politickými tématy mohou lokální noviny sklouzávat k přejímání agendy lokálních politických stran. Autor (Franklin, 2004) hovoří o debatě dvou komunit, novinářů a čtenářů, které spolu nediskutují. V českém kontextu do problematiky navíc vstupují radnicemi vydávaná vlastní periodika prezentující se coby zpravodaje radnic o dění v lokalitě.

Výzkumné šetření (Schaffner, 2006) ve vztahu k politikům značí, že prezentace v lokálním tisku přináší politikům více mediální pozornosti než v případě jiných typů médií, tudíž mohou voliči spíše získat přesvědčení, že svou práci pro volební obvod vykonává dobře a pravděpodobněji získají jejich volební hlas. Dalšími výzkumy autoři (Stein & Fleischmann, 1987; Lieske, 1989; Krebs, 1998; Trounstine, 2011; Višňovský,

Obertová & Baláž, 2016) argument potvrzují a dodávají, že i regionální média jsou schopny ovlivňovat veřejné mínění. Výzkumy potvrzují efekt inkumbence, kdy lokální politici obhajující mandát mají větší šance na obhájení mandátu ve volbách než konkurence. Pro udržení důvěry veřejnosti v médium je důležité zachování kredibility, jejíž narušení by mohlo vyplývat z nevyváženosti zpravodajství a inklinace k určitým politickým subjektům a vychýlení vyznění zpravodajství od dřívějšího standardu. S poklesem kredibility klesá efektivita nástroje politické komunikace. Aldridge (2007) doplňuje, že úspěšné lokální noviny znají a intuitivně rozumí svým čtenářům, což je založeno na znalosti lokálního vládnutí, studia dopisů adresovaných editorům a zkušenostech získaných z osobního kontaktu s rezidenty v lokalitě.

Před celospolečenským rozšířením internetu býval lokální tisk výhradním typem médií pro poskytování a distribuci lokálně orientované inzerce (Becker & Dunwoody, 1982; McNair, 2009). Úspěšnost v oslovování voličů je vyšší u nerozhodnutých osob. Jevu přispívá i nižší povědomí voličů o fungování lokální politiky než v případě celostátní úrovně, avšak s ohledem na sociodemografickou příslušnost osob (McCombs, 1967; Hain, 1975; Lieske, 1989; Gierzynski & Breux, 1993). Vliv lokálních médií na volební výsledek je silnější v hustě zalidněných městských oblastech (Fleischmann & Stein, 1998).

Zavattaro (2010) vnímá obce za subjekty zaměřené na PR a marketingové aktivity. V kategorizaci předkládá šest metafor, jimiž vyjadřuje způsoby, jakými radnice vytváří sociální realitu. Děje se tak prostřednictvím běžných či nenáročných taktik (branding, budování vztahů s médii, vlastní publikační činnosti) nebo užitím taktik, jež radnice aplikují s nižší četností (dobrovolníci a externí subjekty coby nástroje PR, podpora veřejného umění, stavba udržitelného prostředí). Dle autorky (Zavattaro, 2010) je možné považovat ty obce, které adaptují všech šest způsobů za subjekty orientované na PR a marketing. Adaptace probíhá prostřednictvím modelu vládnutí o uvědomění města coby „obchodovatelné komodity“. Komodity jsou prodávány na základě svého veřejného obrazu, což obce orientované na PR a marketing přijímají.

3.1 Lokální, nebo regionální tisk?

Tušer (citován in Waschková Císařová, 2013) se zabýval posouzením tisků z hlediska územní příslušnosti, tudíž zda jsou média lokálního, nebo regionálního charakteru. Určení probíhá vyhodnocením místa vydání, názvu titulu, míry působení v hranicích daného území, tj. zda ve vydání převažují zprávy na úrovni městské, okresní, nebo krajské. Tušer (citován in Waschková Císařová, 2013) dále hovoří o klíčových prvcích lokálních a regionálních tisků, jimiž jsou v první řadě výhradní informování o lokálních a regionálních záležitostech. Až dále v obsahu bývají umístěny informace celostátního či zahraničního charakteru.

Autorka (Waschková Císařová, 2013) uvádí, že mezi českými a slovenskými odborníky neexistuje konsensus v otázce, jestli vzájemně rozlišovat termíny *lokální* a *regionální média*. V české tradici žurnalistiky oba pojmy často splývají v termín *regionální tisk*. Pro termínové rozlišení je potřebné vycházet z geografického rozdělení území národně-mediálního systému. Tušer (in Waschková Císařová, 2013) vymezuje působnost *lokality* a *regionu* následovně. Lokalita sestává ze subsystémů obec a město, region se skládá ze subsystému okres, oblast a kraj. Subsystémy pak větví dále. Literatura není v této otázce jednotná. Mezi autory dodržující rozlišení jsou mj. Aldridge (2003), Tušer (1998, 2010, 2011, 2017), Macek et al. (2015), nebo Waschková Císařová (2015, 2016, 2018). Opačně, někteří autoři zcela rezignují na diferenciaci termínů *lokální* a *regionální média* a významově je slučují, příkladem Brečka (1998).

Brečka (1998) argumentuje, že v podmínkách České republiky není snadné vymezení regionu ani lokality, a to z důvodu proměn základní jednotky státní správy (okresní úřady, krajské úřady). Právní odborná literatura (Skulová, 2000; Potěšil, 2007) dodává, že reformy probíhaly s cílem přiblížení a vytváření předpokladů pro systémové propojení s tzv. *evropským správním prostorem*, jež představuje správní systém Evropské unie a systém jednotlivých členských zemí, a také z důvodu slučitelnosti se standardy *evropského správního práva*.

3.2 Krize lokálních médií a vzestup konkurence

Lokální tisk byl vždy nejsilnější v odlehlých oblastech od velkých měst, kde je stav populace stabilní a obyvatelstvo s územím silně souzní (Engel, 2009). Tušer (2017) i Waschková Císařová (2012) hovořili o pozorovatelném procesu *lokalizace médií*, při němž docházelo k posilování lokálních médií, vzniku nových titulů a orientaci na lokální obsah. Celostátní média byla také součástí procesu lokalizace, jelikož začaly vznikat lokální mutace coby přílohy k celostátním vydání. Později (Waschková Císařová, 2016) však již uvádí, že dochází k obsahové *delokalizaci* coby následku vývoje v lokální žurnalistice. Delokalizace lokálních médií je chápána jakožto hlavní důsledek soudobých globálních trendů vedoucích k větší komercializaci médií, na níž má vliv sbližování obsahů médií napříč mediálními tituly, které mají obvykle společné vlastníky. Dochází pak k produkci lokální žurnalistiky bez jakéhokoliv vztahu ke konkrétní místní oblasti či komunitě (Murphy, 1998; Pauly & Eckert, 2002; Aldridge, 2007).

Kužilek, Petráková a Svatošová (2006) vybízejí v souvislosti se situací v České republice k zapojení soukromých subjektů do vydávání lokálně zaměřených tiskovin, a to za účelem potlačení vlivu radničních tisků a zvýšení objektivitu informací v důsledku nárůstu vzájemné konkurence. Problematický se jeví aspekt vidiny ekonomického profitu pro zapojení soukromých vydavatelů lokálního tisku. Situaci nepřispívá omezení cílové skupiny čtenářů na přesně danou lokalitu, tudíž není možné za standardních okolností zvyšovat tištěný náklad. (Aldridge, 2007). Uvedené důvody mohou zapříčiňovat neatraktivitu pro působení podnikatelských subjektů v této oblasti.

4. Analýza radničních tisků na úrovni krajských měst v České republice

V úvodu magisterské diplomové práce byl zmíněn cíl práce, tj. obsahová analýza vybraných radničních tiskovin v čase v kontextu prezentace politiků městských rad. Východiskem pro stanovení cíle je předpoklad, že při dostatečném prostoru pro polemiku a opoziční a občanské vyjádření, může radniční tisk sloužit coby kontrolní mechanismus před nehospodárností obce a korupčním jednáním. Naplnění funkce radničního tisku posiluje transparentnost, otevřenost a odpovědnost vládnutí samospráv (Bruins & Himmler 2011; Kužílek 2011; Kameník – Kužílek 2015a). Autoři projektu (Oživení, 2010) kontruji, že cenzura aplikována v radničním tisku nabývá masivních rozměrů, přičemž tato „médiá fungují jako do sebe uzavřený systém řízení veřejné komunikace, který se samostatným nebo kritickým zapojením občanů příliš nepočítá“ (Mašek, 2011, s. 8).

Tabulka č. 1

Krajská města vydávající radniční tisk – deskriptivní statistika				
Město	Periodikum	2006-2010	2010-2014	2014-2018
Brno	Brněnský metropolitán	vycházel	vycházel	vycházel
České Budějovice	Noviny českobudějovické radnice	vycházel	vycházel do r. 2013	
Hradec Králové	Radnice		vycházel od r. 2012	vycházel
Jihlava	Noviny jihlavské radnice	vycházel	vycházel	vycházel
Karlovy Vary	Karlovarské radniční listy	vycházel	vycházel	vycházel
Liberec	Liberecký zpravodaj	vycházel	vycházel	vycházel
Olomouc	Olomoucké listy	vycházel	vycházel	vycházel
Ostrava	Ostravská radnice	vycházel	vycházel	vycházel
Pardubice	Radniční zpravodaj města Pardubic	vycházel	vycházel	vycházel
Plzeň	Radniční listy	vycházel	vycházel	vycházel
Ústí nad Labem	Městské noviny	vycházel	vycházel	vycházel
Zlín	Magazín Zlín	vycházel	vycházel	vycházel

Zdroj: radniční tisky, zpracování: vlastní

Pro účely výzkumu byly získány a zpracovány data pocházející z vybraných radničních tiskovin v České republice. Kritéria výběru byla stanovena úzce. Výzkum je omezen na analyzování radničních tisků krajských měst, a to za volební období 2006 až 2010, 2010 až 2014 a 2014 až 2018 (více v Tabulce č. 1). Za počátek zkoumaného období byl zvolen rok 2006, resp. období od podzimních voleb, jelikož se jedná u většiny radničních zpravodajů o rok, za nějž již evidují elektronické verze radničních periodik na

internetových stránkách. Konec zkoumání připadá na rok 2018, jelikož k datu dokončení práce jedná o poslední zcela uzavřené volební období.

Analýza radničních tisků se souhrnně zabývá dvanácti případy, které jsou sledovány v čase. Do analýzy není zahrnuto Hlavní město Praha, poněvadž na celém svém území obecní zpravodaj nevydává, činí tak pouze jednotlivé městské části. Některé případy měst zahrnuté do analýzy vydávaly radniční zpravodaj pouze po část sledovaného období (České Budějovice do roku 2013, Hradec Králové od roku 2012).

Úzké vymezení zkoumaných titulů umožňuje hlubší analýzu dat zaměřenou na sledování postupného vývoje (zde je zkoumání zaměřeno na roky 2006 až 2018). Podobně ke zkoumání přistoupil Soukop a Hurtíková (2020) a Fleissner a Müller (2016). Opačný přístup k vymezení zkoumání zvolili autoři (Oživení, 2010), kteří srovnávali více než sto tuzemských titulů v úseku pěti vydání. Ačkoliv jejich vymezení umožňovalo „celostátní“ rozhled a komparaci případů, absence hloubkového zkoumání titulů zapříčinila nemožnost sledování změn v delším časovém horizontu.

4.1 Metodologie výzkumné studie

Data byla získána ve formátu .pdf prostřednictvím archivů na internetových stránkách jednotlivých měst. Následovalo vykopírování dat a převedení do .txt souborů z důvodu zmenšení jejich velikosti a vynětí fotografií a jiných obrazových a grafických prvků. Získaná data byla ukládána do individuálních souborů ($N = 1585$) za účelem kontroly správnosti a úplnosti vytěžených dat. Za limitující faktor pro adekvátní interpretaci dat je potřebné uvést neúplnou dostupnost primárních dat. V několika málo případech nebyla k získání potřebná data v elektronické podobě. V důsledku toho byly dotčené případy vyřazeny z analýzy.

Pro zpracování textových dat je využit software *Sketch Engine*. Textové soubory byly ve snaze o větší relevanci výsledků analýzy transformovány z individuálních souborů do souborů spojených, které shlukovaly případy konkrétního titulu radničního tisku za celé volební období ($N = 34$). Kvantifikovaná data byla zaznamenávána do datových souborů. K vizualizaci dat do grafů a tabulek byl použit program *RStudio* pracující se skriptovacím jazykem *R*. Při vizualizaci dat byly využity zejména balíčky *stargazer* a *ggplot2* s navazujícím balíčkem *ggpubr*. Jelikož data mají povahu populačních dat, je v magisterské diplomové práci upuštěno od statistické inference a

příslušných statistických metod. Vizualizovaná data budou tudíž analyzována deskriptivním způsobem.

Datová analýza textů se zabývá kompletní obsahovou skladbou jednotlivých vydání, tudíž texty nečlení na části věnující se dění na radnici, ani na texty s politickým či nepolitickým sdělením, jak činily jiné výzkumy (například Kužílek, 2006; Soukop & Hurtíková, 2020). Navzdory rozsáhlému záběru výzkumu nemá práce snahu generalizovat výsledky, jelikož by takovéto závěry byly nepřesné a zavádějící. Výsledky práce mají za cíl přispět k rozšíření vědění o problematičnosti vydávání radničních tisků v České republice, a podnítit případné další zkoumání tematiky.

V návaznosti na teoretický rámec zaměřený na radniční tisky v kontextu České republiky byly formulovány hypotézy navazující na již uvedené výzkumné otázky. Důležité jsou mj. práce autorů Oživení (2010), Kužílek (2011), Kameník a Kužílek (2015a), nebo Soukop a Hurtíková (2020).

H1: Složení redakčních rad radničních tisků sestává z členů nevykonávajících činnosti, které by mohly vést ke konfliktu zájmů.

Jelikož radniční tisky disponují značným významem, a to jak z důvodu financování z veřejných rozpočtů, tak i kvůli velkým množstevním nákladům, v nichž periodicky vycházejí, je vhodné požadovat, aby naplňovaly kritéria pro férové a spravedlivé informování definované Etickým kodexem Syndikátu novinářů ČR. V dokumentu je explicitně uveden požadavek „na vysokou profesionalitu v žurnalistice“, spočívající mj. ve vyloučení všech činností, které by „*mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů*“ (Syndikát novinářů ČR, 1999: 1). Orientace alternativní a nulové hypotézy na redakční rady je odůvodněna autorem práce kvůli významu redakčních rad v procesu vydávání periodik, v němž jim připadá pravomoc vymezit obsahové směřování periodika.

H2: Koaliční a opoziční zastupitelé disponují v radničních tiscích přiměřeným prostorem k prezentaci, který odpovídá poměru rozdělení mandátů v zastupitelstvu s tolerancí nejvýše 15 %.

Kritérium zastoupení koaličních i opozičních zastupitelů vychází z tzv. Okrentova zákona formulovaném ombudsmanem deníku The New York Times Danielem Okrentem. Požadavek neformálního ustanovení spočívá v dodržování vyváženého informování, kdy

by měly dostat prostor všechny názorové strany. Rozdělení nemusí být striktně rovnocenné, jelikož „*snaha o rovnováhu může vést k nerovnováze, poněvadž i skutečnost je někdy taková*“ (Pearlman, 2012). Etický kodex Českého rozhlasu požaduje vyváženost v celku jimi vysílaného pořadu, avšak nikoliv jen v části. Kritérium vnímá ČRo tak, aby nebyla „*jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory*“ (Kodex Českého rozhlasu, 2022). Magisterská diplomová práce vychází při vymezení tolerance odchylky poskytnutého prostoru k prezentaci od mandátového zisku ze zastupitelských voleb z práce autorů Soukop a Hurtíková (2020).

4.2 Analýza zkoumaného souboru

Jednotlivé případy zahrnuté ve výzkumné části práce se charakterově odlišují. Vydavatelem radničních tisků byly většinou magistráty měst. Identifikováno bylo několik odlišujících se případů, avšak i ty vzájemně vykazovaly odlišnosti ve schématu. Z analýzy charakteristik případů obsažených ve výzkumu vyplývá, že periodika Brněnský metropolitán, Karlovarské radniční listy a Noviny jihlavské radnice byla vydávána soukromým subjektem. V případě města Brna byla v průběhu volebního období 2006 až 2010 uzavřena smlouva s vydavatelem Jihomoravská hospodářská agentura, s.r.o. Město Karlovy Vary uzavřelo na volební 2010 až 2014 smlouvu se společností Strategic Consulting s.r.o. za účelem vydávání radničního tisku. Již v předchozím volebním období probíhala spolupráce Magistrátu města se společností na vydávání periodika. Radniční tisk v Jihlavě vydávala po tři sledovaná volební období společnost PAROLA spol., s.r.o. Pozorovaným specifickým u dalších periodik byla spolupráce na vydávání mezi městem a soukromým subjektem. Jedná se mj. o již zmíněný případ Karlovarských radničních listů. Dále lze do kategorie periodik zařadit tituly Olomoucké listy, i na jehož vydávání se spolupodílela společnost Strategic Consulting s.r.o., a Radniční zpravodaj města Pardubic vydávaný společně městem a společností VLTAVE-LABE-PRESS, a.s. Společným znakem všech zkoumaných titulů radničních tisků byla distribuce zdarma.

Tabulka č. 2

Soukromí vydavatelé radničního tisku - deskriptivní statistika			
Město	Periodikum	Vydavatel	Volební období
Brno	Brněnský metropolitán	Jihomoravská hospodářská agentura, s.r.o.	2006-2010
Karlovy Vary	Karlovarské radniční listy	Statut. město Karlovy Vary se Strategic Consulting s.r.o.	2006-2010
Karlovy Vary	Karlovarské radniční listy	Strategic Consulting s.r.o.	2010-2014
Jihlava	Noviny jihlavské radnice	PAROLA spol. s.r.o.	2006-2010
Jihlava	Noviny jihlavské radnice	PAROLA spol. s.r.o.	2010-2014
Jihlava	Noviny jihlavské radnice	PAROLA spol. s.r.o.	2014-2018
Olomouc	Olomoucké listy	Statut. město Olomouc s VLTAVA-LABE-PRESS	2006-2010
Pardubice	Radniční zpravodaj města Pardubic	Statut. město Pardubice s VLTAVA-LABE-PRESS	2006-2010
Pardubice	Radniční zpravodaj města Pardubic	Statut. město Pardubice s VLTAVA-LABE-PRESS	2010-2014
Pardubice	Radniční zpravodaj města Pardubic	Statut. město Pardubice s VLTAVA-LABE-PRESS	2014-2018

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Periodicita radničních tisků měla obvykle pravidelný charakter. Nejčastěji média vycházela měsíčně, mnohdy doplněna o dvojčíslí v průběhu letních měsíců července a srpna. Pouze v případech periodik Radnice města Hradec Králové, plzeňských Radničních listů a ústeckých Městských novin měla periodicita jinou četnost. Periodika vycházela týdně (Radnice města Hradec Králové s výjimkou měsíců červenec a srpen, kdy pouze měsíčně), dvojměsíčně (ústecké Městské noviny v letech 2006 až 2010; až do r. 2012 Radniční listy s výjimkou měsíců červenec a srpen, kdy probíhala redakční přestávka) a jako občasník (ústecké Městské noviny v letech 2010 až 2014).

Stránkový rozsah zkoumaných radničních tisků napříč tituly se lišil. Nejkratší stránkové rozsahy vykazovaly periodika Radnice města Hradce Králové, které vycházelo v rozsahu minimálně třech stran na číslo, a Noviny českobudějovické radnice s rozsahem přibližně čtyř až šesti stran na číslo. Opačně, nejdelší stránkový rozsah byl identifikován v případech Karlovarských radničních listů, Magazínu Zlín, Novin jihlavské radnice a Olomouckých listů, které vycházely o délce přesahující třicet stran. Množství vydávaného nákladu radničních tisků variovalo i v průběhu volebních období, kvůli čemuž bylo upuštěno od záměru pozorovat jejich charakteristiky.

Analýza radničních tisků zjistila, že některé redakce radničních tisků nedbaly na řádné uvádění autorství u jednotlivých článků. Jev byl pozorován př. u ústeckých Městských novin ve volebním období 2010 až 2014. V rámci výzkumu bylo též zaznamenáno, že politická vedení zkoumaných měst většinou ovlivňovala obsahové skladby jednotlivých periodik vlastním pravidelným přispíváním, čímž se dostávaly do střetu zájmů. Výjimku představuje periodikum Radnice města Hradec Králové, které ve sledovaném období neposkytovalo jakýkoliv přímý prostor k přispívání politických

představitelů. Většina zkoumaných případů dávala politickým představitelům měst k dispozici minimálně editorial. Periodika i dále v obsahu poskytovaly prostor k vyjádření vládnoucích politiků. Většinou autoři-politici u článků neuváděli stranickou příslušnost, výjimku představoval Brněnský metropolitán, kde byla stranická příslušnost uváděna v případě „primátorova“ editoriale a příspěvků dalších koaličních politiků. Politická sebepropagace vedení měst probíhala vyjma vlastních textů také na základě fotografií z výkonu funkce, z čehož mohli čtenáři nabýt zavádějící dojem o úspěšné správě městských záležitostí.

Přístup opozičních zastupitelů k publikování článků byl nepoměrný v porovnání s představiteli koaličních stran. V případě, že opozice dostala prostor k publikování, byly jejich články směřovány do vlastní sekce (př. ústecké Městské noviny a rubrika Hyde Park), případně byl prostor k vyjádření moderován redakcí periodika za účelem limitování prostoru k možné negativní kritice. Pouze výjimečné zastoupení opozičních představitelů v radničních tiscích bylo pozorováno v případech Novin českobudějovické radnice, Ostravské radnice, Olomouckých listů, Radnice města Hradec Králové nebo plzeňských Radničních listů. Tato problematika je předmětem zkoumání a bude jí věnován prostor i později.

Sebekritické zhodnocení nepoměrného favorizování městských radních před opozicí bylo pozorováno pouze v případech Českých Budějovic a Ústí nad Labem. Noviny českobudějovické radnice přiznávají nevhodné pojetí radničního tisku, přičemž odkazují na práci neziskových organizací zabývajících se problematikou. Uvedená sebekritika v kombinaci s dalšími faktory vedla na konci roku 2013 k rozhodnutí rady města o zrušení českobudějovického radničního tisku. Dalším případem jsou ústecké Městské noviny, kdy zkraje volebního období 2014-2018 byla vyslovena sebekritika s odkazem na analýzu neziskové organizace Oživení z.s. a byl dán příslib nápravy stavu. Brzká obměna složení radniční koalice však realizaci nápravy znemožnila.

4.3 Výsledky výzkumu

H₁: Složení redakčních rad radničních tisků sestává z členů nevykonávajících činnosti, které by mohly vést ke konfliktu zájmů.

Prostřednictvím hypotézy H₁ je analyzována problematika složení redakčních rad. Redakční rady jsou identifikovány u většiny ze zkoumaných radničních tisků. K neustanovení redakčních rad došlo v případech periodik Ostravská radnice (redakční rada neustanovena po celé zkoumané období) a ústeckých Městských novin (bez redakční rady ve volebním období 2010 až 2014). Neobvyklé pojetí ustanovení redakční rady je pozorováno v případě Novin českobudějovické radnice (období 2006 až 2013), v nichž každý z příspěvků, který byl určen k publikování, musel schválit primátor s blízkým kolegiiem. Formálně však redakční rada nebyla ustanovena. Apolitický charakter redakční rady je sledován pouze v případě titulu Radniční zpravodaj města Pardubice, a to mezi roky 2010 až 2018.

Tabulka č. 3

Složení redakčních rad radničních tisků – deskriptivní statistika				
Město	Periodikum	2006-2010	2010-2014	2014-2018
Brno	Brněnský metropolitán	mix	mix	mix
České Budějovice	Noviny českobudějovické radnice	bez stálého složení	bez stálého složení	-
Hradec Králové	Radnice	-	mix	mix
Jihlava	Noviny jihlavské radnice	DATA NEJSOU K DISPOZICI	DATA NEJSOU K DISPOZICI	mix
Karlovy Vary	Karlovarské radniční listy	mix	mix	mix
Liberec	Liberecký zpravodaj	mix	mix	mix
Olomouc	Olomoucké listy	DATA NEJSOU K DISPOZICI	mix	mix
Ostrava	Ostravská radnice	neexistovala	neexistovala	neexistovala
Pardubice	Radniční zpravodaj města Pardubice	mix	apolitická	apolitická
Plzeň	Radniční listy	DATA NEJSOU K DISPOZICI	DATA NEJSOU K DISPOZICI	DATA NEJSOU K DISPOZICI
Ústí nad Labem	Městské noviny	DATA NEJSOU K DISPOZICI	neexistovala	DATA NEJSOU K DISPOZICI
Zlín	Magazín Zlín	mix	mix	mix

Zdroj: radniční tisky, korespondence s magistráty měst; zpracování: vlastní

Převažujícím charakteristickým rysem je složení kombinující volené zastupitele a úřední zaměstnance (v Tabulce č. 3 označeno termínem „mix“). Uvedená kategorie sdružuje několik schémat rozdělení funkcí v radě. Nejvyšší četnost je pozorována ve schématu zastoupení všech zastupitelských klubů v redakční radě (Brněnský metropolitán v období 2006 až 2018, Liberecký zpravodaj v období 2010 až 2018, Olomoucké listy v období 2014 až 2018). Další variantou je minoritní zastoupení vládní koalice doplněné o většinu složenou z úředních zaměstnanců, a zároveň bez členství opozice (královehradecká Radnice v letech 2012 až 2018, Liberecký zpravodaj v období 2006 až 2010, Magazín Zlín v období 2006 až 2018, Radniční zpravodaj města Pardubice v období 2006 až 2010). Třetí pozorovanou možností je majoritní zastoupení vládnoucí

koalice, které doplňují zástupci jen některých opozičních zastupitelských klubů a úředníci (Karlovarské radniční listy v období 2006 až 2018, Olomoucké listy v období 2010 až 2014). Na základě těchto skutečností je nezbytné konstatovat, že není možné hypotézu H_1 přijmout.

Data nepodporují hypotézu H_1 .

H₂: Koaliční a opoziční zastupitelé disponují v radničních tiscích přiměřeným prostorem k prezentaci, který odpovídá poměru rozdělení mandátů v zastupitelstvu s tolerancí nejvýše 15 %.

Při analýze obsahu textů výběrového souboru bylo rozhodnuto o zaměření se na poměr zastoupení členů radniční koalice a opozice při publikování článků. Důvodem přistoupení k této orientaci jsou již dříve zpracované analýzy radničních zpravodajů, které předkládají poznatky o nevyváženosti obsahu a upozadování opozičních zastupitelů a politických skupin. Na základě těchto aspektů byla stanovena alternativní a nulová hypotéza.

Analýza magisterské diplomové práce věnuje pozornost zkoumání rozdílů v četnostech slovních termínů podporujících členy městské rady i opozice. Výzkum považuje za termíny vyjadřující podporu vládnoucím politickým subjektům lemmata *primátor, náměstek, radní, rada města, vedení města, radnice, koalice, reprezentace města, správa města*, aj. Do skupiny těchto termínů jsou zahrnuty ještě zmínky o politických stranách a hnutích, které jsou součástí městských rad. Zároveň je z analýzy vyřazeno lemma *město*, jelikož ruční vyhodnocení kontextu ukázalo kategorizaci zmínek za nesnadnou a nejednoznačnou. Nezahrnutí lemmatu v analýze je možné považovat za jeden z limitů práce.

Tabulka č. 4

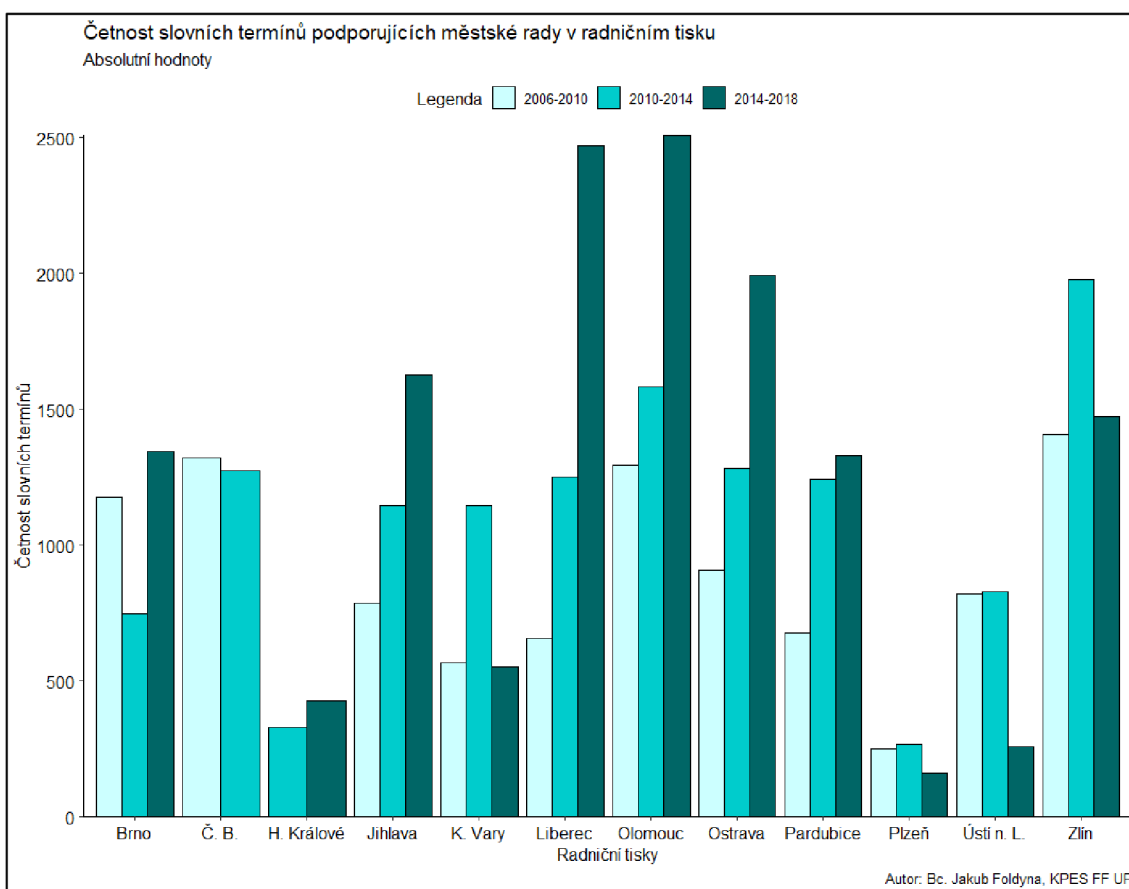
Radniční tisky – deskriptivní statistika						
Město	Volební období	Slovní termíny/období	N periodik	Prům. N termínů v periodiku	Pol. příslušnost primátora	
Brno	2007-2010	1,178	43	27.4	ČSSD	
Brno	2010-2014	748	44	17	ČSSD	
Brno	2014-2018	1,347	44	30.6	ANO 2011	
České Budějovice	2006-2010	1,320	47	28.1	ODS	
České Budějovice	2010-2013	1,275	36	35.4	ODS	
Hradec Králové	2012-2014	331	118	2.8	sALT	
Hradec Králové	2014-2018	426	168	2.5	HDK	
Jihlava	2008-2010	785	24	32.7	ODS	
Jihlava	2010-2014	1,148	47	24.4	ODS	
Jihlava	2014-2018	1,626	47	34.6	ČSSD	
Karlovy Vary	2006-2010	567	44	12.9	ODS	
Karlovy Vary	2010-2014	1,147	46	24.9	KOA	
Karlovy Vary	2014-2018	553	48	11.5	KOA	
Liberec	2006-2010	659	43	15.3	ODS	
Liberec	2010-2014	1,252	42	29.8	ČSSD	
Liberec	2014-2018	2,470	44	56.1	ANO 2011	
Olomouc	2006-2010	1,295	48	27.0	ČSSD	
Olomouc	2010-2014	1,582	48	33.0	ČSSD	
Olomouc	2014-2018	2,508	48	52.2	ČSSD	
Ostrava	2006-2010	909	45	20.2	ČSSD	
Ostrava	2010-2014	1,282	43	29.8	ČSSD	
Ostrava	2014-2018	1,993	44	45.3	ANO 2011	
Pardubice	2007-2010	677	41	16.5	ODS	
Pardubice	2010-2014	1,244	44	28.3	SPP	
Pardubice	2014-2018	1,330	44	30.2	ANO 2011	
Plzeň	2006-2010	252	20	12.6	ODS	
Plzeň	2010-2014	268	33	8.1	ODS	
Plzeň	2014-2018	160	40	4	ČSSD	
Ústí nad Labem	2006-2010	822	22	37.4	ODS	
Ústí nad Labem	2010-2014	829	14	59.2	ČSSD	
Ústí nad Labem	2014-2018	261	22	11.9	ANO 2011	
Zlín	2006-2010	1,407	48	29.3	ODS	
Zlín	2010-2014	1,977	48	41.2	STAN	
Zlín	2014-2018	1,476	48	30.8	STAN	

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Druhá kategorie, slovní termíny uvádějící opoziční subjekty, sestává ze součtu zmínek o opozičních politických stranách a hnutích a lemmatu *opozice*. Důvodem pro nezařazení lemmatu *zastupitel* do analýzy je náročnost vyhodnocení, k jaké ze dvou uvedených kategorií náleží, a taktéž častý jev, kdy se uvedený termín pojí právě s některým z uvedených lemmat. Výsledky této části jsou znázorněny ve sloupcovém grafu č. 1, a také v již uvedená tabulce č. 4.

Při pohledu na Graf č. 1 je zřejmé, že největších četností v absolutních hodnotách dosahují radniční periodika z Liberce, Olomouce a Ostravy ve volebních obdobích 2014 až 2018, a taktéž Magazin Zlín ve volebním období 2010 až 2014. Samotný datový výstup prezentovaný v Grafu č. 1 není pro usuzování z dat dostatečný, a proto je nezbytné analyzovat další charakteristické znaky vybraných radničních tisků v daném časovém období.

Graf č. 1

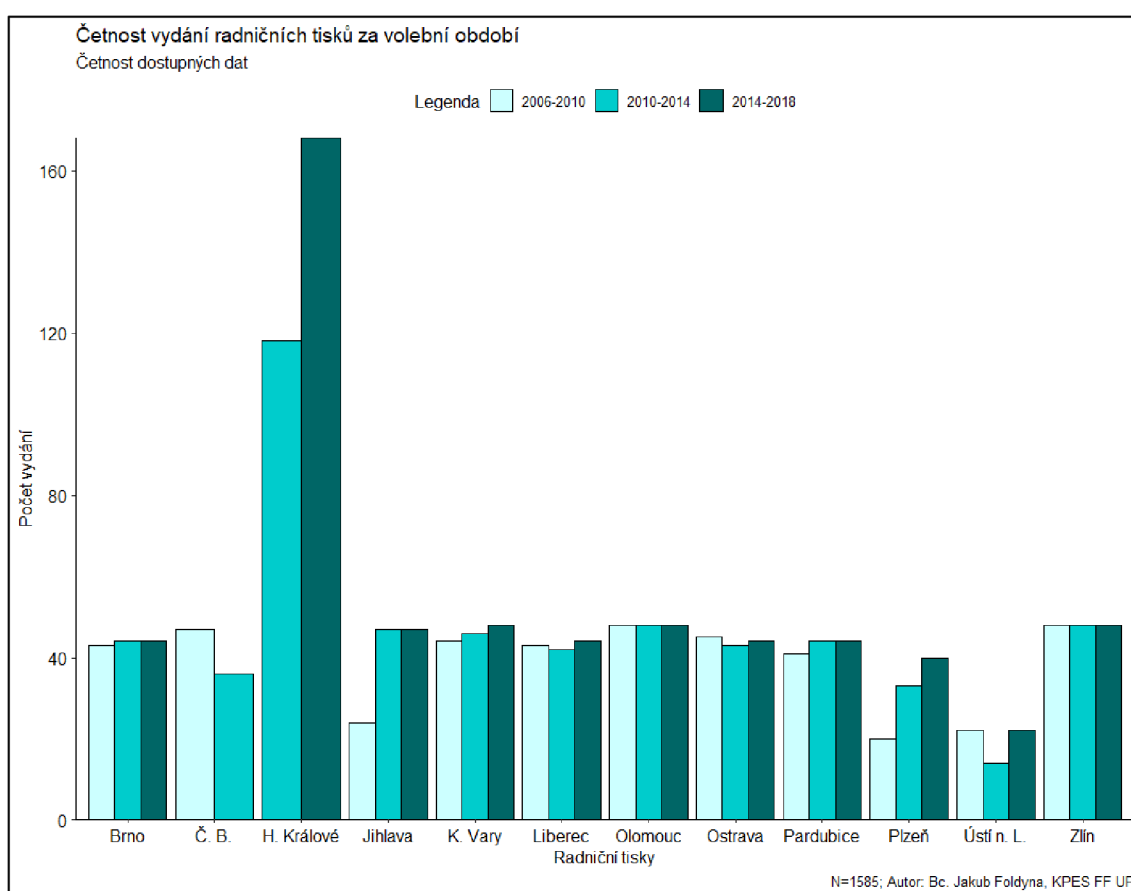

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Kontrola správnosti získaných četností je prováděna manuálně skrze zhodnocení konkordancí (funkce *Concordance*). Na nadcházejícím příkladu je vysvětlena případná nepřesnost vytěžených dat, která by nastala, pokud by nebylo aplikováno ruční vyhodnocení správnosti nalezených výsledků. Toto může nastat, jestliže by se za směrodatný výsledek považovala absolutní četnost určitého lemmatu zjištěná přes seznam slov (funkce *Word List*). Za příklad je použito lemma *primátor*, které v rámci radničních tisků nabývá několika různých kontextových významů. Lemma je používáno pro označení čelního politického představitele města, nebo též náměstka primátora. Analogický příklad je možné uvést u lemmatu *vedení*, kdy může významově označovat představitele obce, nebo společnosti, stejně tak i jej lze aplikovat v souvislosti se sportovní tematikou.

Výzkum dále zaznamenává data o periodicitě jednotlivých radničních tisků za volební období. Získané hodnoty jsou uvedeny posléze analyzovány prostřednictvím sloupcového grafu č. 2 a tabulky č. 4. Nejvyšší četnost vydání je pozorovatelná v případě periodika z Hradce Králové, což je ovlivněno týdenní periodicitou média. Četnosti vydání ostatních radničních periodik jsou poměrně homogenní, ačkoliv jednotlivé četnosti se napříč volebními obdobími častokrát liší. Častým důvodem zapříčiňujícím nevydání konkrétního vydání radničního tisku byly technické problémy. Beze změny periodicity za celé sledované období jsou pouze periodika Magazín Zlín a Olomoucké listy.

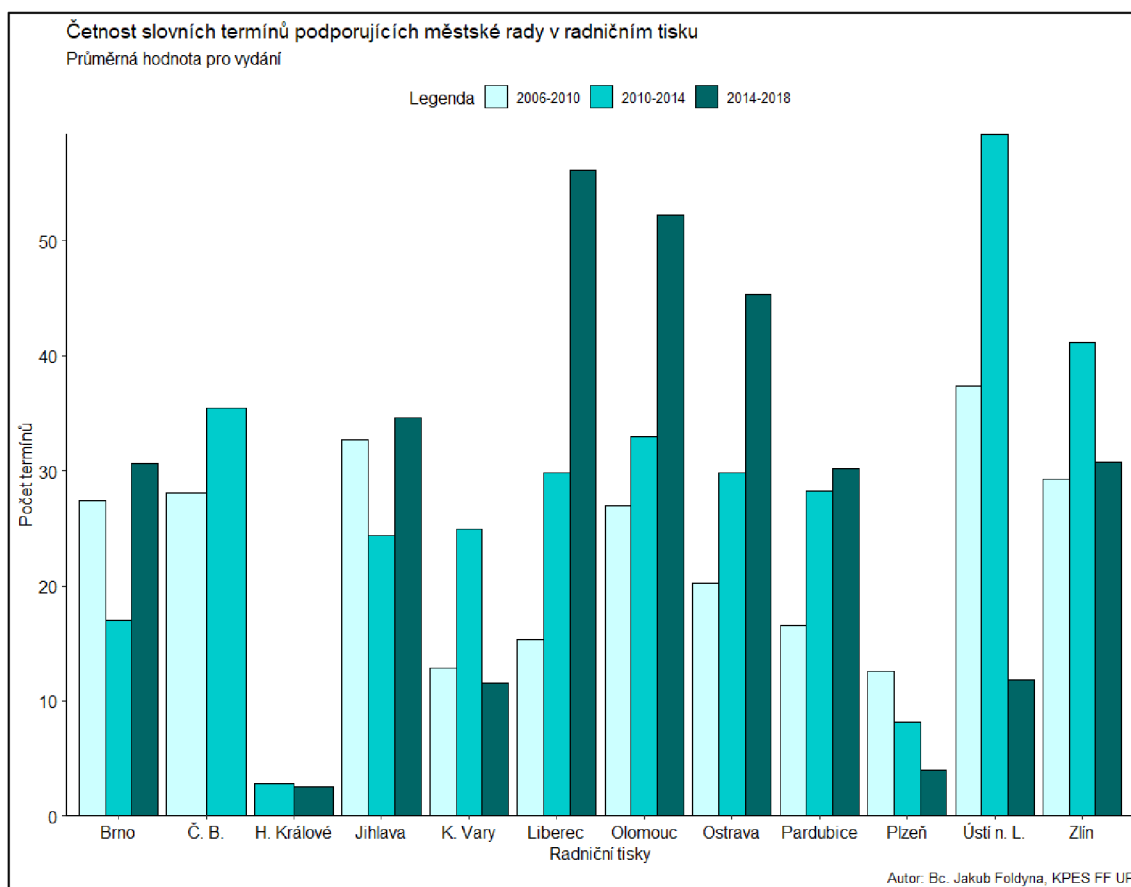
Graf č. 2

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Získaná data se práce snaží komparovat. Za tímto účelem jsou data podrobena dalším operacím, a to zprůměrování četností slovních termínů podporujících městské rady v radničním tisku za jedno vydání. Přesné hodnoty uvádí tabulka č. 4. K ilustraci četností je vytvořen sloupcový graf č. 3. Nejvyšší četnost slovních termínů podporujících koaliční subjekty je pozorovatelná v případě Ústí nad Labem ve volebním období 2010 až 2014 ($N = 59,2$). Vysoké hodnoty jsou dány nízkým počtem vydaných radničních zpravodajů (občasník) a relativně vysokým počtem absolutních zmínek o vedení města. Výrazné hodnoty jsou naměřeny taktéž v případech periodik měst Liberec (2014-2018; $N = 56,1$), Olomouc (2014-2018; $N = 52,2$) a Ostrava (2014-2018; $N = 45,2$). Opačně, nejnižší hodnoty vykazuje v obou sledovaných období periodikum města Hradec Králové. Největší rozdíl mezi volebními období v četnosti zmínek slovních termínů zaznamenalo Ústí nad Labem a tamní Městské noviny mezi volebními období 2010 až 2014 a 2014 až 2018. Záměr o kvalitativním posunu byl obeznámen čtenářům i v již zmiňovaném sebereflexním příspěvku (viz. Daduč, 2015).

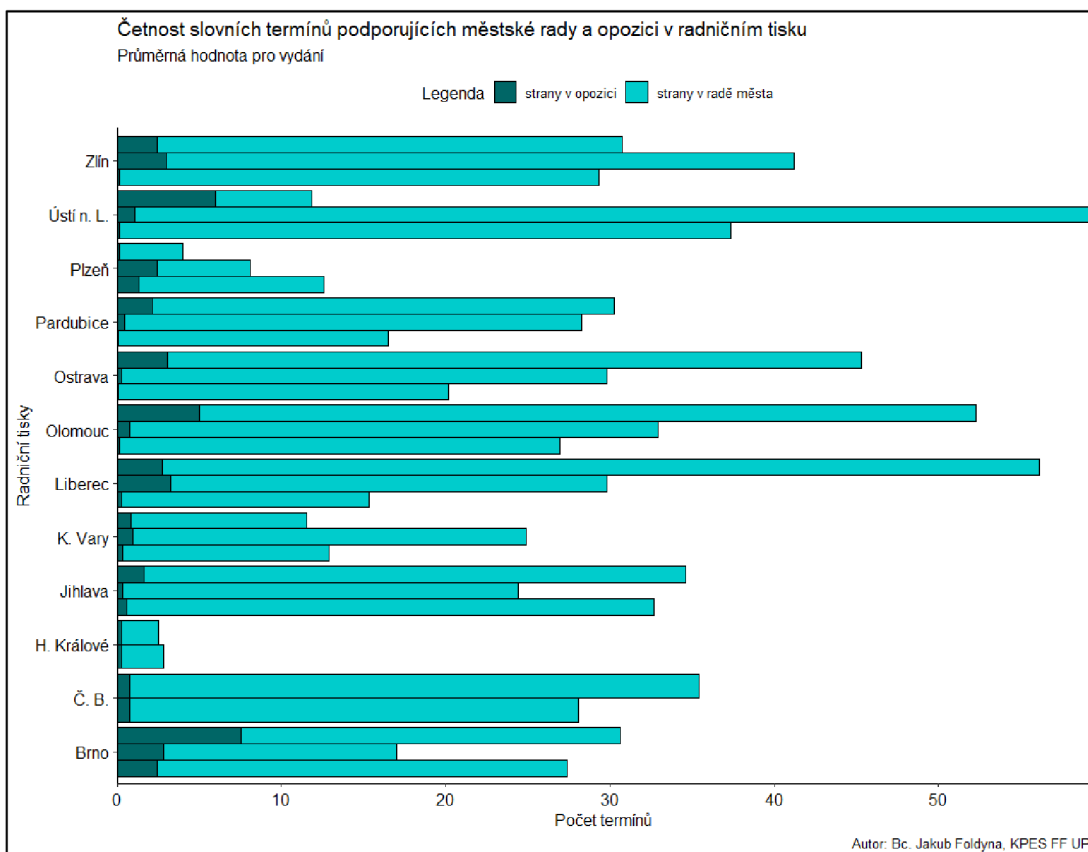
Graf č. 3

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

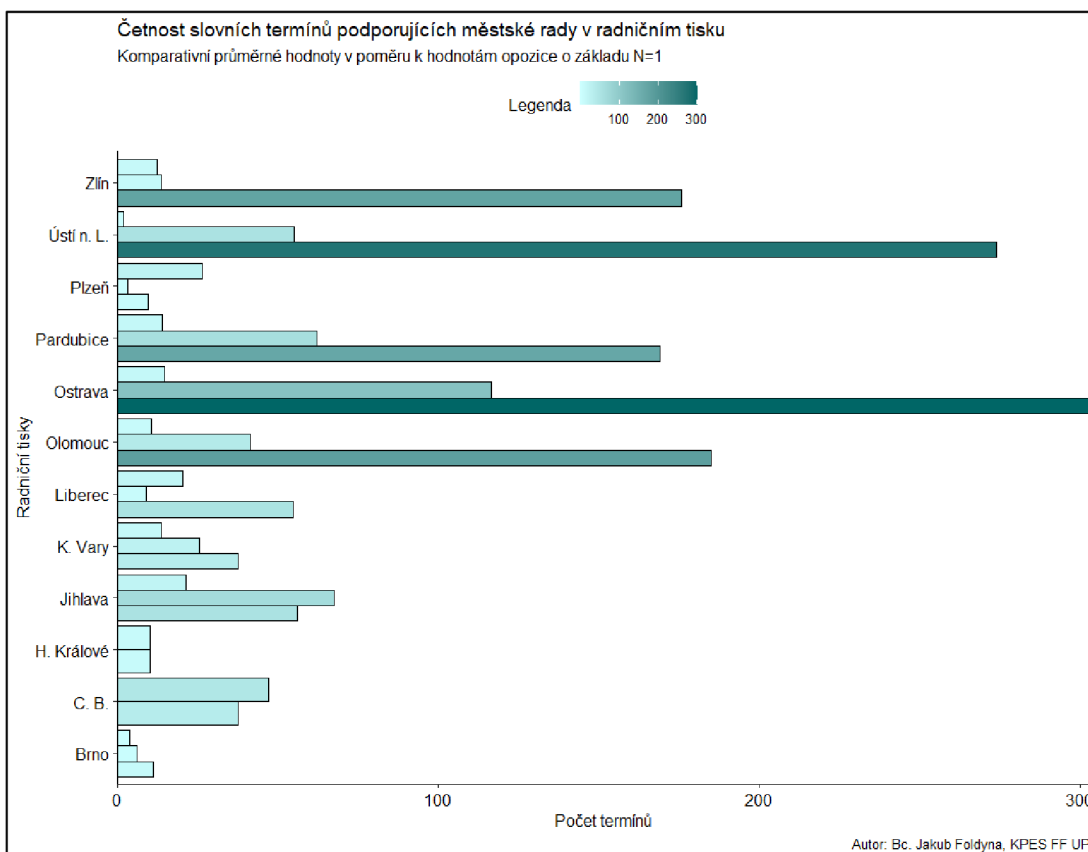
Porovnání četností podpory koaličních subjektů, jak je uvedeno v grafu č. 3, není vypovídající. Proto je vhodné uvést přímé porovnání s četnostmi pro opoziční subjekty, což znázorňuje níže umístěný graf č. 4. Znárodnění dat v grafu ukazuje, že četnost zmínek o termínech podporujících strany v opozici je největší v Brně ve volebním období 2006 až 2010. Interpretace dat v této podobě je však problematická a ne zcela jednoznačná, proto je nezbytné je dále transformovat.

Graf č. 4

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Graf č. 5

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Přesná data o poměrech zastoupení slovních zmínek pro koaliční a opoziční subjekty vyjadřuje tabulka č. 5. Pro potřeby další analýzy dat jsou převedeny hodnoty pro opoziční subjekty na společný základ ($N = 1$) a o totožnou procentní změnu se proměňuje i hodnota pro koaliční subjekty. Grafické znázornění dat o poměrech slovních zmínek je uvedeno v grafu č. 5, kde s narůstající četností tmavne zvolená barva.

V porovnání s opozičními hodnotami na společném základu vykazují nejvyšší rozkročení mezi oběma stranami periodika města Ostravy ve volebním období 2006 až 2010 ($N = 303:1$) a města Ústí nad Labem v témže volebním období ($N = 274:1$). Velmi vysoké hodnoty při porovnání s opozicí jsou pozorovatelné také v případě periodik měst Olomouc (volební období 2006 až 2010; $N = 185:1$), Zlín (volební období 2006 až 2010; $N = 175,9:1$) a Pardubice (volební období 2006 až 2010; $N = 169,3:1$). Z uvedených je příkladů je zřejmý společný znak, a to totožné volební období.

Naopak, nejnižší rozdíl v poměrech zastoupení zmínek vykazuje periodikum města Ústí nad Labem „Městské noviny“ z volebního období 2014 až 2018, kdy v rámci jednoho čísla připadaly na jeden opoziční termín pouze dva termíny na odkazující na vládnoucí koalici. Pro lepší interpretaci výsledků analýzy byly vypočteny také poměry rozložení mandátů v rámci městských zastupitelstev mezi koaliční a opoziční subjekty. Další městské periodika, např. v Plzni (2010-2014) nebo v Brně (2014-2018) taktéž mají relativně nízký rozdíl mezi termíny na podporu vládnoucích koalic a opozice, jak vyplývá z grafu č. 5. Přesně naměřený poměr termínů v porovnání s poměrem rozdělení mandátů v zastupitelstvu je však až příliš velký na to, aby velikost poměru byla akceptovatelná.

Tabulka č. 5

Komparace poměrů slovních termínů a hlasů/mandátů – deskriptivní statistika			
Město	Volební období	Poměr termínů na podporu koalice : opozice*	Poměr mandátů koalice : opozice
Brno	2006-2010	11,3 : 1	1,3 : 1
Brno	2010-2014	6,0 : 1	1,5 : 1
Brno	2014-2018	4,0 : 1	1,3 : 1
České Budějovice	2006-2010	37,7 : 1	1,8 : 1
České Budějovice	2010-2014	47,2 : 1	1,2 : 1
Hradec Králové	2010-2014	10,3 : 1	1,1 : 1
Hradec Králové	2014-2018	10,4 : 1	1,5 : 1
Jihlava	2006-2010	56,1 : 1	1,8 : 1
Jihlava	2010-2014	67,5 : 1	1,6 : 1
Jihlava	2014-2018	21,4 : 1	1,3 : 1
Karlovy Vary	2006-2010	37,8 : 1	1,2 : 1
Karlovy Vary	2010-2014	25,5 : 1	1,1 : 1
Karlovy Vary	2014-2018	13,8 : 1	1,3 : 1
Liberec	2006-2010	54,9 : 1	1,2 : 1
Liberec	2010-2014	9,1 : 1	1,8 : 1
Liberec	2014-2018	20,4 : 1	1,9 : 1
Olomouc	2006-2010	185,0 : 1	1,5 : 1
Olomouc	2010-2014	41,6 : 1	1,0 : 1
Olomouc	2014-2018	10,5 : 1	1,1 : 1
Ostrava	2006-2010	303,0 : 1	1,2 : 1
Ostrava	2010-2014	116,5 : 1	1,5 : 1
Ostrava	2014-2018	14,8 : 1	1,3 : 1
Pardubice	2006-2010	169,3 : 1	1,6 : 1
Pardubice	2010-2014	62,2 : 1	1,5 : 1
Pardubice	2014-2018	14,1 : 1	1,3 : 1
Plzeň	2006-2010	9,7 : 1	1,5 : 1
Plzeň	2010-2014	3,4 : 1	1,5 : 1
Plzeň	2014-2018	26,7 : 1	1,7 : 1
Ústí nad Labem	2006-2010	274,0 : 1	1,1 : 1
Ústí nad Labem	2010-2014	55,3 : 1	1,1 : 1
Ústí nad Labem	2014-2018	2,0 : 1	1,5 : 1
Zlín	2006-2010	175,9 : 1	1,1 : 1
Zlín	2010-2014	13,8 : 1	1,6 : 1
Zlín	2014-2018	12,4 : 1	1,7 : 1

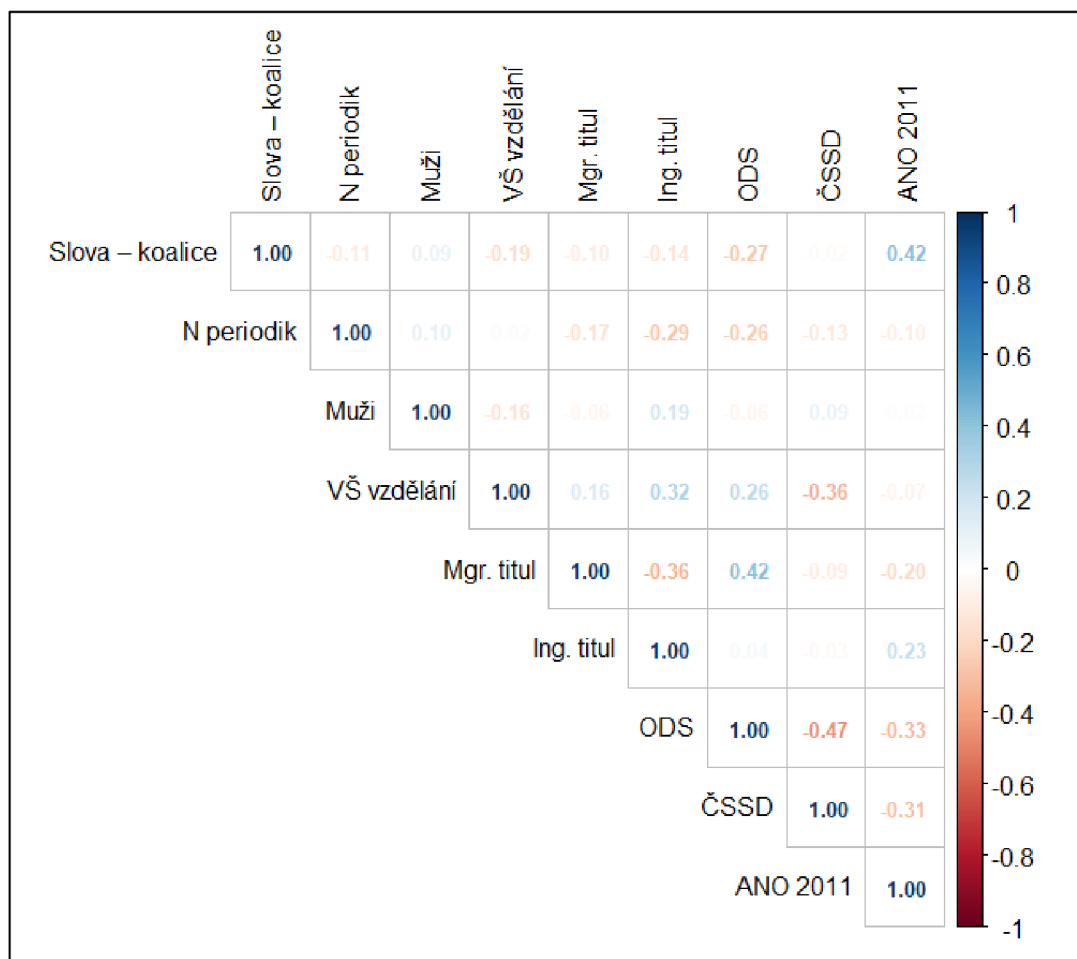
Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

Jelikož stanovená hypotéza H_2 hovoří o toleranci 15 % mezi četností koaličních a opozičních termínů, není možné ani v případě zmiňovaného periodika „Městské noviny“ Ústí nad Labem (2014-2018), u něž byl zjištěn nejnižší poměr zmínek mezi termíny, uvést, že by se hodnoty zmínek dokázaly vejít do tolerančního rozpětí (1,15:1). Nezbytné je proto konstatovat, že hypotézu H_2 nelze přijmout.

Data nepodporují hypotézu H_2 .

Klastrování na úrovni volebního období umožnilo realizaci grafu korelačních koeficientů (graf č. 6) za použití balíčku *corrplot*. Matice korelačních koeficientů vychází z velkého objemu radničních tisků ($N = 1585$). Výsledky korelačních koeficientů jsou zabarveny buď modře (v případě kladného vztahu) nebo červeně (při záporném vztahu). Důležitá proměnná s označením „Slova – koalice“ představuje Slovní termíny odkazující na koaliční subjekty, které byly vytěženy z radničních periodik. Z analýzy vypočtených korelačních koeficientů vyplývá, že statisticky signifikantní vztah pojí tuto proměnnou s proměnnou „ANO 2011“ ($N = 0,42$), která odkazuje na primátory zkoumaných měst, kteří byli zvoleni za politické hnutí ANO 2011. Další statisticky významný výsledek je vypočten v případě proměnné „ODS“, kdy výsledný korelační koeficient nabývala záporné hodnoty ($N = -0,27$). Zjištění tudíž udává, že města s radničními periodiky, kde primátor či primátorka byli z ODS, vykazují nižší četnost termínů odkazujících na koaliční subjekty. Korelační koeficienty pro další proměnné zahrnuté v analýze („N periodik“, „Muži“, „VŠ vzdělání“, „Mgr. titul“, „Ing. titul“ a „ČSSD“ nabývají slabých hodnot, a proto nejsou podrobně zmiňovány. Korelační matice je očištěna od multikolinearity.

Graf č. 6

Zdroj: radniční tisky; zpracování: vlastní

5. Limity výzkumu

Magisterská diplomová práce se potýká s několika limity. Limitem práce je nedostatečná dostupnost dat v elektronické podobě, která negativně ovlivnila složení finálního datového souboru. V případech měst Brno, Jihlava a Pardubice nebylo možné výzkum započít od jednotného data po volbách do zastupitelstev obcí roku 2006, jelikož archivy obcí datují elektronické podoby radničních tisků od pozdějšího data.

Za další limit práce je považováno nezahrnutí slovních termínů „město“ a „zastupitel“ do analýzy textů radničních zpravodajů. V případě slova „město“ tak je z důvodu nejasného kontextuálního vyznění, v důsledku čehož by bylo nesnadné a problematické rozřazení lemmat do kategorií sčítajících koaliční nebo opoziční termíny.

Termín „zastupitel“ je vyřazen z analýzy z důvodu nezbytného ručního vyhodnocení příslušnosti ke kategorii a z toho plynoucí náročnosti. Lemmata termínu jsou často pojena se jménem zastupitele, což při uvážení počtu volených zástupců, případů měst a volebních období vytváří obtížnou situaci. Mimo to je termín navázán na lemma „opoziční“, které je již v analýze zahrnuto.

Limitující byly jsou také nedostatečné informace o složení redakčních rad, které se do analýzy podařilo shromáždit. Ne vždy byly informace o personálním složení dostupné z tiráže periodika. Pro doplnění informací bylo nezbytné přikročit k rozeslání žádostí formulovaných podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu. Většina adresátů žádosti vyhověla a informace poskytla. Některé údaje o složení redakčních rad se již na magistrátech nedochovaly (Ústí nad Labem), nebo nebyly k dispozici v plném rozsahu (Jihlava). Magistrát města Plzně vůbec nereagoval na žádost o poskytnutí informací formulované podle příslušného zákona. Nestalo se tak ani po urgenci.

Závěr

Problematika vydávání radničních zpravodajů v České republice disponuje značným významem, jelikož jsou vydávány v desetitisícových až statisícových nákladech, obvykle s měsíční periodicitou a bezplatnou distribucí občanům. Souběžně jsou financovány z veřejných rozpočtů územních samosprávních celků. Orientace se neomezuje jen na obce, resp. města, ale tato periodika jsou vydávána i na krajské úrovni. Magisterská diplomová práce si dávala za cíl zpracovat obsahovou analýzu vybraných radničních tisků v čase v kontextu prezentace politiků městských rad. Výzkum odpovídal na obecnou výzkumnou otázku i na k ní přidružené specifické výzkumné otázky. Jak informují vybrané radniční zpravodaje o dění spojeném s vládnoucími a opozičními politickými subjekty?

Podle výše uvedených skutečností by radniční zpravodaje měly naplňovat kritéria platná pro veřejnoprávní média, tudíž poskytovat spravedlivé zastoupení všem politickým subjektům v zastupitelstvu. Za tímto účelem byl formulován tzv. Okrentův zákon upravující udělování prostoru k vyjádření v médiích zúčastněným stranám. Mají však zastupitelé nehledě na politické příslušnosti adekvátní prostor k vyjádření? Podle těchto teoretických předpokladů byla formulována hypotéza ve znění „*koaliční a opoziční zastupitelé disponují v radničních tiscích přiměřeným prostorem k prezentaci, který odpovídá poměru rozdělení mandátů v zastupitelstvu s tolerancí nejvýše 15 %*“.

Podstatným zjištěním výzkumu magisterské diplomové práce je, že přetrvávají nedostatky v publikovaných textech, v důsledku čehož se nedaří dodržovat onu stanovenou toleranci. Výzkum analyzoval slovní termíny, které odkazovaly buď na radniční koalici, nebo na zastupitelskou opozici a sčítal jejich četnosti. Pro možnou komparaci výsledků byly hodnoty zjištěné pro opoziční subjekty převedeny na společnou hodnotu základu ($N = 1$). Stejnou poměrnou procentuální změnou byly dotčena i kategorie termínů odkazujících na radniční koalice. Hypotézou ověřované rozložení nejvýše o stavu 1,15:1 nebylo dosaženo ani v jediném případě. Nejbližší rozložení vykázaly Městské noviny z Ústí nad Labem, které ve volebním období 2014 až 2018 měly poměr zmínek 2:1. V mnohých případech se však k hypotézou ověřované hranici periodika ani nepřiblížily. Případem z opačného spektra analýzy byly radniční tiskoviny z Ostravy, Olomouce, Pardubic, Zlín či opět z Ústí nad Labem, které v některých volebních obdobích zaznamenaly poměry zmínek i v poměru několika set termínů

ku jedné. Výsledky zkoumání hypotézy vedly k závěru, že není možné přijmout platnost hypotézy.

Druhá hypotéza se zabývala problematikou složení redakčních rad radničních periodik. Důvodem je význam těchto institucí na chod a výslednou podobu radničních médií. Český syndikát novinářů v etickém kodexu požaduje, aby novináři dbali na profesionální vykonávání profese a vyhýbali se činnostem, které by mohly být problematické z hlediska střetu zájmů.

Výzkum složení redakčních rad radničních periodik zjistil, že většina čelí střetu zájmů u členů, případně i předsedů, kteří zasedají v radě města i zastupitelstvu. Podle výsledků analýzy není možné přijmout hypotézu, která zní „*není pravda, že složení redakčních rad radničních tisků sestává z členů nevykonávajících činnosti, které by mohly vést ke konfliktu zájmů*“. Redakční rady na základě analýzy byly jen výjimečně apolitické. Většinou byly rady složena ze zástupců vládních koalic, minimálně byly zastoupeny jen primátorem (Radniční zpravodaj města Pardubice v období 2006 až 2010, Liberecký zpravodaj v tomtéž období, Magazín Zlín v tomtéž období). Maximální řešení zahrnovalo většinu členů redakční rady složené z primátora a náměstků (Olomoucké listy v období 2010 až 2014, případně také Karlovarské radniční listy po celé sledované období). Některé zpravodaje měly redakční radu neformální (Noviny českobudějovické radnice – příspěvek schvaloval primátor, resp. kolegium primátora), případně nebyla ustanovena vůbec (Ostravská radnice).

Celkové zhodnocení výzkumu poukazovalo na nedostatky ve vydávání radničních tisků v dotčených titulech. Analýza textových dat zjistila obrovskou disproporci mezi termíny odkazujícími na koaliční a opoziční subjekty. Výsledná zjištění výzkumu jsou podobná se závěry dalších prací orientujících se na tuto problematiku. Hlavní argumentační trend zní, že dochází k velkému pokřivení významu radničních zpravodajů, které slouží jako „*hlásné trouby*“ (Kameník & Kužílek, 2015a, s. 4; Soukop & Hurtíková, 2020) radničních koalic.

Data pro analytický výzkum byla získána z .pdf souborů radničních tisků uložených v archivech na webových stránkách statutárních měst. Následně byla prostřednictvím vhodných softwarů dále zpracovávána. Další výzkum problematiky by se mohl zaměřit na zkoumání zpravodajů na krajské úrovni. Ze známých poznatků vyplývá, že se potýkají s obdobnými nedostatky jako radniční zpravodaje. Stejně tak by

se mohl budoucí výzkum problematiky týkat přímo i radničních tisků, a to se zaměřením na analýzu textu klastrovaných za jednotlivé roky, případně zahrnout do záběru analyzovaných případů i další velké územní samosprávné jednotky, které nenaplnily kritéria výzkumu, jelikož se nejednalo o krajská města. Budoucí výzkum by měl odstranit limity této práce, a tím více precizovat výzkumný design.

Seznam zkratek

Č. B. – České Budějovice

ČSFR – Československá federativní republika

ČRo – Český rozhlas

ČSSR – Československá socialistická republika

ČTK – Česká tisková kancelář

H. Králové – Hradec Králové

KSČ – Komunistická strana Československa

K. Vary – Karlovy Vary

PR – Public Relations

PSP ČR – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

Ústí n. L. – Ústí nad Labem

Seznam judikatury, literatury, pramenů a vysokoškolských kvalifikačních prací

Judikatura

„Sdělení č. 181/1999 Sb. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-181>> (17. 09. 2021).

„Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>> (17. 09. 2021).

„Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>> (17. 09. 2021).

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích 52 A 16/2018-195 ze dne 20. 11. 2018 (získáno 30. 05. 2019 z <https://ct24.ceskatelevize.cz/sites/default/files/2294273-52a_16_2018_82.pdf>)

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích 52 A 16/2018-310 ze dne 17. 05. 2019 (získáno 14. 01. 2020 z <https://ct24.ceskatelevize.cz/sites/default/files/2294273-52a_16_2018_82.pdf>)

„Zákon č. 46/2000 Sb. Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon).“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-46>> (21. 06. 2021).

„Zákon č. 106/1999 Sb. Zákon o svobodném přístupu k informacím.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>> (22. 06. 2021).

„Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení).“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>> (17. 09. 2021).

„Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>> (17. 09. 2021).

„Zákon č. 129/2000 Sb. Zákon o krajích (krajské zřízení).“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>> (17. 09. 2021).

„Zákon č. 305/2013 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-305>> (22. 09. 2021).

„Zákon č. 183/2017 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích : ČÁST OSMDESÁTÁ, Změna tiskového zákona.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-183#cast80>> (22. 09. 2021).

„Zákon č. 277/2019 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbirce zákonů a mezinárodních smluv : ČÁST DVACÁTÁ PÁTÁ, Změna tiskového zákona.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-277>> (22. 09. 2021).

„Zákon č. 261/2021 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci : ČÁST PADESÁTÁ PÁTÁ, Změna tiskového zákona.“ *Zákony pro lidi.cz*, online. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-261>> (22. 09. 2021).

Literatura

Aldridge, M. (2003). The ties that divide: regional press campaigns, community and populism. *Media, Culture & Society*, 25 (4). 491–509. doi: 10.1177/01634437030254004.

Aldridge, M. (2007). *Understanding the Local Media*. Maidenhead: Open University Press. doi: 10.1177/0956474807083754.

Baker, C. E. (2006). *Media Concentration and Democracy : Why Ownership Matters*. Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/CBO9780511810992.

Barnett, S. (2009). *Journalism, Democracy and the Public Interest: Rethinking Media Pluralism for the Digital Age*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. Dostupné z: <<https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2017-11/Journalism%20Democracy%20%26%20Public%20Interest.pdf>>

Becker, L. B., & Dunwoody, S. (1982). Media Use, Public Affairs Knowledge And Voting in a Local Election. Public Affairs Knowledge and Voting. *Journalism Quarterly*, 59 (2). 212-218. doi: 10.1177/107769908205900203.

Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (2001). *The Crisis of Public Communication*. New York: Routledge. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=XauHAgAAQBAJ&pg=PT3&hl=cs&source=gbs_to_c_r&cad=2#v=onepage&q&f=false>

Brečka, S. (1998). Globalizácia a regionalizácia masovej komunikácie – dve strany jednej mince. *Otázky žurnalistiky*, 2/1998. 129-136. Dostupné z: <<https://www.sav.sk/journals/zurnal/full/oz0298h.pdf>>

Bruns, C., & Himmler, O. (2011). Newspaper Circulation and Local Government Efficiency. *The Scandinavian Journal of Economics*, 113 (2). 472-492. doi: 10.1111/j.1467-9442.2010.01633.x.

Burton, B. (2007). *Inside Spin : The Dark Underbelly of the PR Industry*. Crown Nest: Allen & Unwin. Dostupné z: <https://books.google.mw/books?id=sBaH8j_Qs-IC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

Burton, G., & Jiráček, J. (2001). *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal.
Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/39826546_Uvod_do_studia_medii>

Cushion, S. (2019). The Political Impact of Media. In J. Curran, & D. Hesmondhalgh (Eds.), *Media and Society : 6th Edition*. London: Bloomsbury Publishing Inc.

Čulík, J. (2004). The Czech Republic. In M. Kelly, G. Mazzoleni, & D. McQuail (Eds.), *The Media in Europe : The Euromedia Research Group*, (pp. 31-42). London: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781446215173.

Čuřík, J., & Burgr, R. (2012). Organizace práce v redakci. In J. Čuřík, et al. *Nové trendy v médiích I : online a tištěná média* (pp. 153-184). Brno: Masarykova univerzita.
Dostupné z: <https://is.muni.cz/publication/987880/Nove_trendy_v_mediich_I.pdf>

Doyle, G. (2002). *Media Ownership : The economics and politics of convergence and concentration in the UK and European media*. London: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781446219942.

Engel, M. (2009). Local Papers: an obituary. *British Journalism Review*, 20 (2): 55-62. doi: 10.1177/0956474809106672. doi: 10.1177/0956474809106672.

Filla, J., & Johnson, M. (2010). Local News Outlets and Political Participation. *Urban Affairs Review*, 45 (5), 679-692. doi: 10.1177/1078087409351947.

Firmstone, J., & Coleman, S. (2014). The Changing Role of the Local News Media in Enabling Citizens to Engage in Local Democracies. *Journalism Practice*, 8 (5). 596-606. doi: 10.1080/17512786.2014.895516.

Fleischmann, A., & Stein, L. (1998). Campaign Contributions in Local Elections. *Political Research Quarterly*, 51 (3). 673-689. doi: 10.1177/106591299805100306.

Fleissner, K., & Müller, K. B. (2016). Radniční listy jako hlásné trouby politiků? Místní periodika jako indikátory demokratizace na lokální úrovni. *Mediální studia*, 1/2016. 113-139. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/305498292_Radnicni_listy_jako_hlasne_trouby_politiku_Mistni_periodika_jako_indikatory_demokratizace_na_lokalni_urovni>

Franklin, B., & Murphy, D. (1991). *What News? The Market, Politics and the Local Press*. London: Routledge. doi: 10.4324/9780203995532.

Franklin, B., & Murphy, D. (1998a). Changing times : local newspapers, technology and markets. In B. Franklin & D. Murhpy, et al., *Making the Local News : Local Journalism in Context* (pp. 7-23). London: Routledge.

Franklin, B., & Murphy, D. (1998b). Introduction : Local news in a cold climate. In B. Franklin & D. Murhpy, et al., *Making the Local News : Local Journalism in Context* (pp. 1-3). London: Routledge.

Franklin, B. (2004). Talking past each other: Journalists, readers and local newspaper reporting of general election campaigns in the UK. *Journal of Public Affairs*, 4 (4). 338-346. doi: 10.1002/pa.196.

Franklin, B. (2006). Local journalism and local media: contested perceptions, rocket science and parallel universes. In B. Franklin, *Local Journalism and Local Media : Making the local news* (s. xvii-xxii). London: Routledge. doi: 10.4324/9780203969205.

Fung, A. (2002). *Empowered Participation : Reinventing Urban Democracy*. Princeton: Princeton University Press. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/228382837_Empowered_Participation_Reinventing_Urban_Democracy>

Gierzynski, A., & Breaux, D. A. (1993). Money and the Party Vote in State House Elections. *Legislative Studies Quarterly*, 18 (4), 515-533. doi: 10.2307/439853.

Graham, M., & Avery, E. J. (2013). Government Public Relations and Social Media: An Analysis of the Perceptions and Trends of Social Media Use at the Local Government Level. *Public Relations Journal*, 7 (4). 1-21. Dostupné z: <<https://prjournal.instituteforpr.org/wp-content/uploads/2013GrahamAvery.pdf>>

Gulyás, A. (1999). Structural Changes and Organisations in the Print Media Markets of Post-Communist East Central Europe. *Javnost – The Public*, 6 (2). 61-74. doi: 10.1080/13183222.1999.11008711.

Gulyás, A. (2003). Print Media in Post-Communist East Central Europe. *European Journal of Communication*, 18 (1). 81-106. doi:10.1177/0267323103018001227.

Gurun, U. G., & Butler, A. W. (2012). Don't Believe the Hype: Local Media Slant, Local Advertising, and Firm Value. *The Journal of Finance*, 67 (2). 561-597. doi: 10.1111/j.1540-6261.2012.01725.x.

Hain, P. L. (1975). How an Endorsement Affected a Non-Partisan Mayoral Vote. *Journalism Quarterly*, 52 (2). 337-340. doi: 10.1177/107769907505200222.

Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies*, 2 (2). 261-280. doi: 10.1080/14616700118449.

Haro-de-Rosario, A., Sáez-Martín, A., & Del Carmen Caba-Pérez, M. (2018). Using social media to enhance citizen engagement with local government: Twitter cor Facebook. *new media & society*, 20 (1). 29-49. doi: 10.1177/1461444816645652.

Harrison, S. (1998). The Local Government Agenda : News from the Town Hall. In B. Franklin & D. Murhpy, et al. *Making the Local News : Local Journalism in Context* (pp. 157-169). Londýn: Routledge. doi: 10.4324/9780203969205.

Hájek, M. (1979). *Uvedení do typologie českého periodického tisku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Chadha, M. (2015). What I Am versus What I Do. *Journalism Practice*. doi: 10.1080/17512786.2015.1046994.

Iyengar, S., & Kinder, D. R. (1987). *News That Matters : Television and American Opinion*. Chicago: The University of Chicago Press. doi: 10.2307/2073840.

Jakubowicz, K., & Sükösd, M. (2008). Twelve Concepts Regarding Media System Evolution and Democratization in Post-Communist Societies. In K. Jakubowicz & M. Sükösd (Eds.), *Finding the Right Place on the Map : Central and Eastern European Media Change in a Global Perspective*, (pp. 9-40). Bristol: Intellect Book. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/238743698_Twelve_concepts_regarding_media_system_evolution_and_democratization_in_post-communist_societies>

Jiráček, J., & Köpplová, B. (2009). *Masová média : 2. přepracované vydání*. Praha: Portál. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=GHzPDwAAQBAJ&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false>

Krebs, T. B. (1998). The Determinants of Candidate's Vote Share and the Advantages of Incumbency in City Council Elections. *American Journal of Political Science*, 42 (3). 921-935. doi: 10.2307/2991735.

Lieske, J. (1989). The Political Dynamics of Urban Voting Behaviour. *American Journal of Political Science*, 33 (1). 150-174. doi: 10.2307/2111257.

Lippmann, W. (1922). *Public Opinion*. New York: The Free Press. doi: <10.4324/9781315127736>

Luhmann, N. (2000). *The Reality of the Mass Media*. Stanford, CA: Stanford University Press. Dostupné z: <https://monoskop.org/images/6/6c/Luhmann_Niklas_The_Reality_of_the_Mass_Media.pdf>

Macnamara, J. R. (2014). *Journalism & PR : Unpacking ‚Spin‘, Stereotypes & Media Myths*. New York: Peter Lang Publishing. doi: 10.3726/978-1-4539-1355-0.

Manoff, R. K. (1986). Writing the News (By Telling the „Story“). In R. K. Manoff, & M. Schudson (Eds.), *Reading the News*, (pp. 197-230). New York: Pantheon Books. Dostupné z:

Macek, J., Macková, A., Škařupová, K. & Waschková Císařová, L. (2015). *Stará a nová média v každodennosti českých publik : Výzkumná zpráva*. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z: <<https://repozitar.cz/publication/19206/en/Macek-Mackova-Skarupova-Waschkova-Cisarova/Stara-a-nova-media-v-kazdodennosti-ceskych-publik-vyzkumna-zprava>>

Mašek, V. (2011). Média jako demokratický veřejný prostor? *PAIDEIA: Philosophical E-Journal of Charles University*, 8 (2-3). 1-15, Dostupné z: <<https://ojs.cuni.cz/paideia/article/view/1787/1366>>.

McCombs, M. E. (1967). Editorial Endorsement: A Study of Influence. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 44 (3). 545-548. doi: 10.1177/107769906704400318.

McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36 (2). 176-187. doi: 10.1075/asj.1.2.02mcc.

McLeod, J. M., Scheufele, D. A., & Moy P. (1999). Community, communication, and participation: The role of mass media and interpersonal discussion in local political participation. *Political Communication* 16 (3). 315-36. doi: 10.1080/105846099198659.

McNair, B. (2009). *News and Journalism in the UK : Fifth Edition*. Abingdon-on-Thames: Routledge. doi: 10.4324/9780203881415.

McNair, B. (2011). *An Introduction to Political Communication : Fifth Edition*. Abingdon-on-Thames: Routledge. doi: 10.4324/9780203828694.

McNair, B., Flew, T., Harrington, S., & Swift, A. (2017). *Politics, Media and Democracy in Australia : Public and Producer Perceptions of the Political Public Sphere*. Abingdon-on-Thames: Routledge. doi: 10.4324/9781315771311.

McQuail, D. (1999). *McQuail's Mass Communication Theory*. Londýn: SAGE Publications Ltd.

Męcfal, S. (2020). Local Media Policies in Poland. In A. Gulyas, & D. Baines (Eds.), *The Routledge Companion to Local Media and Journalism*, s. 122-130. Abingdon-on-Thames: Routledge. doi: 10.4324/9781351239943.

Medina, R. C., & Diaz, J. C. L. (2016). Social Media Use in Crisis Communication Management: An Opportunity for Local Communities?. In M. Z. Sobaci (Ed.), *Social Media and Local Governments : Theory and Practice*, (pp. 321-335). Cham: Springer International Publishing Switzerland. doi: 10.1007/978-3-319-17722-9.

Merritt, D., & McCombs, M. (2004). *The Two W's of Journalism : The Why and What of Public Affairs Reporting*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers. doi: 10.4324/9781410609298.

Michaelson, D., & Stacks, D. W. (2014). *A Professional and Practitioner's Guide to Public Relations Research, Measurement, and Evaluation*. New York: Business Expert Press. Dostupné z: <

Moy, P., McCluskey, M. R., McCoy, K., & Spratt, M. A. (2004). Political Correlates of Local News Media Use. *Journal of Communication*, 54 (3). 532-546. doi: 10.1111/j.1460-2466.2004.tb02643.x.

Murphy, D. (1998). Earthquake undermines structure of local press ownership : many hurt. In B. Franklin, & D. Murhpy, et al. *Making the Local News : Local Journalism in Context*, (pp. 80-90). Londýn: Routledge. doi: 10.4324/9780203969205.

Negrine, R., & Eyre, R. (1998). News and current affairs in regional television broadcasting. In B. Franklin, & D. Murhpy, et al. *Making the Local News : Local Journalism in Context*, (pp. 36-50). Londýn: Routledge. doi: 10.4324/9780203969205.

O'Neill, D., & O'Connor, C. (2008). The Passive Journalist: How sources dominate the local news. *Journalism Practice*, 2 (3). 487-500. doi: 10.1080/17512780802281248.

Osvaldová, B. (2001). Zpravodajství a publicistika. In B. Osvaldová (Ed.), *Zpravodajství v médiích*, (s. 14-15). Praha: Nakladatelství Karolinum.

Packard, V. (2007). *The Hidden Persuaders*. New York: Ig Publishing. Dostupné z:
<https://www.researchgate.net/publication/261641698_The_Hidden_Persuaders_Then_and_Now>

Pauly, J. J., & Eckert, M. (2002). The Myth of 'The Local' in American Journalism. *J&MC Quarterly*, (79) 2. 310-326. doi: 10.1177/107769900207900204.

Pácl, P. (1997). *Hromadné sdělovací prostředky v regionu*. Ostrava: Ostravská univerzita.

Pierre, J., & Peters, G. B. (2005). *Governing Complex Societies : Trajectories and Scenarios*. London: Palgrave Macmillan. doi: 10.1057/9780230512641.

Potěšil, L. (2007). Územní reforma veřejné správy a územní členění státu. In DNY VEŘEJNÉHO PRÁVA. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z:
<<https://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law-doplnek/files/pdf/Potesil.pdf>>

Richardson, J., & Franklin, B. (2004). Letters of Intent: Election Campaigning and Orchestrated Public Debate in Local Newspapers' Letters to the Editor. *Political Communication*, 21 (4). 459-478. doi: 10.1080/10584600490518342.

Sigal, L. (1986). Sources Make the News. In R. K. Manoff, & M. Schudson (Eds.), *Reading the News*. New York: Pantheon Books. Dostupné z:
<http://mason.gmu.edu/~progers2/Sources_Chapter.pdf>

Sirianni, C. (2009). *Investing in democracy : engaging citizens in collaborative governance*. Washington D. C.: The Brookings Institution. doi: 10.1111/j.1468-2427.2011.01080_6.x.

Schaffner, B. F. (2006). Local News Coverage and the Incumbency Advantage in the U.S. House. *Legislative Studies Quarterly*, 31 (4). 491-511. doi: 10.3162/036298006X201904.

Schudson, M. (2003). *The Sociology of News*. New York: W.W. Norton & Company. doi: 10.1177/016344389011003002.

Skulová, S. (2000). K postupu reformy veřejné správy v České republice. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2/2000. 159-165. Dostupné z: <<https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/8845>>

Soukop, M., & Hurtíková, H. (2020). Vyvážená politická komunikace na lokální úrovni? Novela tiskového zákona a její naplňování v obsahu obecních zpravodajů krajských měst České republiky v roce 2014. *Acta Politologica*, 12, (1). 87–104. doi: 10.14712/1803-8220/1_2019.

Stamm, K. R., Emig, A. G. & Hesse, M. B. (1997). The Contribution of Local Media to Community Involvement. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 74 (1). 97-107. doi: 10.1177/107769909707400108.

Stein, L., & Fleischmann, A. (1987). Newspaper and Business Endorsement in Municipal Elections: A Test of the Conventional Wisdom. *Journal of Urban Affairs*, 9 (4). 325-336. doi: 10.1111/j.1467-9906.1987.tb00485.x.

Šmíd, M. (2004). *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu*. Praha: Open Society Fund. Dostupné z: <<http://www.louc.cz/pril01/smidvlastnictvi.pdf>>

Trounstein, J. (2011). Evidence of a Local Incumbency Advantage. *Legislative Studies Quarterly*, 36 (2). 255-280. doi: 10.1111/j.1939-9162.2011.00013.x.

Tuchman, G. (1978). *Making News : A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press. doi: 10.2307/2578016.

Tušer, A. (1998). The European Character of the Slovak Regional and Local Press (Part Two). *Human Affairs*, 2/1998. 182-191. Dostupné z: <<https://www.sav.sk/journals/hum/full/hum298h.pdf>>

- Tušer, A. (1999). *Ako sa robia noviny?* Bratislava: Vydavateľstvo SOFA.
- Tušer, A. (2010). *Ako sa robia noviny? 4. přepracované vydanie*. Bratislava: EUROKÓDEX.
- Tušer, A. (2011). Slovenská periodická tlač v rokoch 1990-2010. *Otázky žurnalistiky*, 1-2/2011. 94-105. Dostupné z: <<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=191562>>
- Tušer, A. (2017). Malé noviny s veľkým dosahom. *Otázky žurnalistiky*, 1-2/2017. 50-59. Dostupné z: <<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=547362>>
- VanSlyke Turk, J. (1986). Public Relation's Influence on the News. *Newspaper Research Journal*, 7 (4). 15-27. doi: 10.1177/073953298600700402.
- Viswanath, K., Finnegan Jr., J. R., Rooney, J., & Potter, J. (1990). Community ties in a rural Midwest community and use of newspapers and cable television. *Journalism Quarterly*, 67 (4). 899-911. doi: 10.1177/107769909006700444.
- Višňovský, J., Obertová, E., & Baláž, M. (2016). Significance of Regional Media in Political Communication of Municipality's Representatives with the Public : Case Study. *Political Preferences*, 13/2016. 139-152. doi: 10.6084/m9.figshare.4284656.
- Waisbord, S. R. (2000). *Watchdog journalism in South America : news, accountability, and democracy*. New York: Columbia University Press. doi: 10.1002/9781118541555.wbiepc046.
- Waschková Císařová, L. (2012). Média v kraji jsou i nejsou na okraji. In. Hnutí fokoláre (Ed.), *21. konference Člověk a média – Média v kraji nebo okraji? Aneb jak mohou regionální média ovlivnit volby*. Praha: Hnutí fokoláre.
- Waschková Císařová, L. (2013). *Český lokální a regionální tisk mezi 1989 a 2009*. Brno: Masarykova univerzita.
- Waschková Císařová, L. (2015). Comparing Czech and Slovak Council Newspapers' Policy and Regulation Development. *Media and Communication*, 3 (4). 62-75. DOI: 10.17645/mac.v3i4.341.
- Waschková Císařová, L., & Metyková, M. (2015). Better the Devil You Don't Know: Post-Revolutionary Journalism and Media Ownership in the Czech Republic.

MEDIJSKE STUDIJE, 6 (11), 6-18. dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/283758166_Better_the_Devil_You_Don't_Know_Post-Revolutionary_Journalism_and_Media_Ownership_in_the_Czech_Republic

Waschková Císařová, L. (2016). Czech Local Press Content: When More is Actually Less. *Communication Today*, 1/2016, 104-117. dostupné z: <https://communicationtoday.sk/czech-local-press-content-when-more-is-actually-less/>

Waschková Císařová, L., Macek, J., & Macková, A. (2018). Shattering the myth? Audiences' relationship to local media and local news revisited. In J. Hodson, & A. Malik (eds.). *The Future of Local News: Research and Reflections*. pp. 1-26. Toronto: Ryerson University.

Waschková Císařová, L. (2020). Local Media Owners as Saviours in the Czech Republic : They save money, not journalism. In A. Gulyas, & D. Baines (Eds.), *The Routledge Companion to Local Media and Journalism*, pp. 214-225. Abingdon-on-Thames: Routledge. doi: 10.4324/9781351239943.

Zavattaro, S. M., (2010). Municipalities as Public Relations and Marketing Firms. *Administrative Theory & Praxis*, 32 (2), 191-211. doi: 10.2753/ATP1084-1806320202.

Prameny

Daduč, D. (2015). *Vážení čtenáři*. Dostupné z webových stránek statutárního města Ústí nad Labem / dostupné z <https://www.usti-nad-labem.cz/files/mestske_noviny/MN77.pdf>

Ježková, L., Zelenka, M., Kameník, M., Trunkátová, Š., Kohoutková, A. (2017). *Správná radnice : Manuál transparentní samosprávy 2017*. Dostupné z internetových stránek Oživení.cz / dostupné z <https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2017/10/sr_web.pdf>

Kameník, M., & Kužilek, O. (2015a). *Komu slouží radniční noviny? : Analýza radničních periodik 2014*. Dostupné z internetových stránek Oživení a Hlásná trouba / dostupné z <<https://www.otevrenaspolecnost.cz/download-publication/893>>

Kameník, M., & Kužilek, O. (2015b). *MANUÁL pro dobré radniční periodikum*. Dostupné z internetových stránek Oživení a Hlásná trouba / dostupné z <https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2014/08/hlasna-trouba_manual_web.pdf>

Kameník, M. (2016). *Informační kampaně krajů a měst*. Dostupné z webových stránek Oživení.cz / dostupné z <https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2021/01/informacni-kampane-kraju-a-mest_web1.pdf>

Kodex Českého rozhlasu. (2022). Dostupné z webových stránek Rady Českého rozhlasu / dostupné z <<https://rada.rozhlas.cz/kodex-ceskeho-rozhlasu-7722382>>

Kupka, M. (2004, 5. květen). Standardní nástroje komunikace s veřejností. *Moderní obec*. Dostupné z <<https://www.moderniobec.cz/standardni-nastroje-komunikace-s-verejnosti/>>

Kužilek, O. (2006). *Závěrečná zpráva průzkumu radničních periodik v rámci projektu Radniční listy bez cenzury*. Dostupné z webových stránek Oživení.cz / dostupné z <<https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2013/10/Shrnuti-pruzkumu-radnicnich-periodik.pdf>>

Kužilek, O. (2011). Zavedení opatření proti zneužívání radničních periodik. In Ministerstvo kultury ČR. *Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2010 až 2012*. Dostupné z <<https://adoc.pub/studie-k-eeeni-ukolu-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci-na-.html>>.

Kužilek, O. (2013, 19. říjen). Redakce radničních novin musí být kreativní a nezávislé. *Otevřete.cz*. Dostupné z <<https://stary.otevrete.cz/novinky/redakce-radnicnich-novin-musi-byt-kreativni-a-nezavisle-584.html>>.

Kužilek, O., Petráková, L., & Svatošová, H. (2006). *Doporučení pro vydávání periodik samosprávami*. Dostupné z internetových stránek Nadace Open Society Fund / dostupné z <<https://osf.cz/wp-content/uploads/2006/08/doporuceni-kodex.pdf>>

Ministerstvo kultury České republiky. (2013). Změna tiskového zákona – tzv. radniční periodika. Dostupné z <<https://www.mkcr.cz/zmena-tiskoveho-zakona-tzv-radnicni-periodika-483.html>>

Ministerstvo kultury České republiky. (2021a). Databáze periodického tisku pro veřejnost. Dostupné z <<https://www.mkcr.cz/databaze-periodickeho-tisku-pro-verejnost-978.html?orderCol=8&sortType=&paging.pageNo=all#seznam>>

Ministerstvo kultury České republiky. (2021b). Třídník obsahového zaměření. Dostupné z <<https://www.mkcr.cz/tridnik-obsahoveho-zamereni-482.html>>

Nemčeková, M. (2017). Liek pre mestskú a obecnú tlač?. *Fórum slovenského syndikátu novinárov*, 28 (2), 4.

Olšová, P. (2005, 2. červen). PR: Jak pomáhá obstát v konkurenci. *Moderní obec*. Dostupné z: <<https://www.moderniobec.cz/pr-jak-pomaha-obstat-v-konkurenci/>>.

Otevřená společnost. (2021a, 11. červenec). Rady k vylepšení periodik. Dostupné z <<https://stary.otevrete.cz/ucast-obcanu-na-rozhodovani/vyuzivani-radnicnich-novin/rady-k-vylepseni-periodik-23.html>>

Otevřená společnost. (2021b, 11. červenec). Základní principy radničních periodik. Dostupné z <<https://stary.otevrete.cz/ucast-obcanu-na-rozhodovani/vyuzivani-radnicnich-novin/zakladni-principy-radnicnich-periodik-24.html>>

Oživení z. s. (2010). *20 let demokracie: Kraje, města, obce na rozcestí mezi korupcí a vládou práva : Výzkumy, analýzy a legislativní návrhy*. Dostupné z internetových stránek Oživení / dostupné z <https://osf.cz/wp-content/uploads/2010/08/20_let_demokracie.pdf>

Oživení z.s. (2014). Městské noviny: říjen 2014. Dostupné z webových stránek Hlásná trouba z. s. / dostupné z <<https://hlasnatrouba.cz/podnet/af73a81845221dc81eee688c70d1621620efcb8c#13>>

Pearlman, J. (2012). Daniel Okrent. Dostupné z webových stránek Jeff Pearlman / dostupné z <<https://jeffpearlman.com/2012/10/11/the-quaz-qa-daniel-okrent/>>

Potůček, J. (2004, 16. prosinec). Radniční nalejvárna. *Reflex* 51 (2004).

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. (2012a). Sněmovní tisk 603/0 – Novela z. - tiskový zákon. Dostupné z <<https://public.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=603&CT1=0>>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. (2012b). Stenoprotokol o 36. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu konané ve dnech 13. až 21. března 2012. Dostupné z <<https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/036schuz/s036128.htm#r1>>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. (2013). Stenoprotokol o 57. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu konané ve dnech 7. až 16. srpna 2013. Dostupné z <<https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/057schuz/s057064.htm#r9>>

Slováková, B. (2012, 5. červen). Právní úprava vydávání „radničních“ novin. *EPRAVO.CZ*. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-uprava-vydavani-radnicnich-novin-83093.html>>

Svatošová, B. (2006a). Radniční periodika a jejich právní souvislosti. Praha: Oživení.

Svatošová, B. (2006b, 1. listopad). Radniční periodika: S nešvary paragrafy nepočítají. *Moderní obec*. Dostupné z <<https://www.moderniobec.cz/radnicni-periodika-s-nesvary-paragrafy-nepocitaji/>>

Syndikát novinářů České republiky. (1999). *Etický kodex*. Praha: Syndikát novinářů České republiky, z. s.

Syndikát novinářů České republiky. (2006). *Stanovisko členské komise Syndikátu novinářů k radničním tiskovinám*. Praha: Syndikát novinářů České republiky, z. s.

Transparency International Slovensko. (2021, 12. srpen). *Hlásné trůby*. Dostupné z <<https://hlasnetruby.transparency.sk/>>

Trunkátová, Š., & Svobodová, L. (2020a). *Radniční zpravodaje stále slouží politikům namísto občanům. Lepší nejsou ani televizní programy nakupované kraji v regionálních televizích*. Dostupné z webové stránky Oživení.cz / dostupné z <<https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2020/10/Tiskov%C3%A1-Zpr%C3%A1va-final-9.pdf>>

Trunkátová, Š., & Svobodová, L. (2020b). *Zpráva o stavu krajských médií v období před krajskými volbami 2020 a návrhy na zlepšení pro nově zvolené krajské zastupitele*. Dostupné z webových stránek Oživení.cz / dostupné z <https://www.oziveni.cz/wp-content/uploads/2020/10/Infolist_kraje_2020.pdf>

Úřad vlády České republiky. (2011). *Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012*. Dostupné z <<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2011-a-2012/>>

Venturová, J. (2022, 29. leden). *Obecní zpravodaj v Česku nevydávají jen malé obce, ukázal průzkum*. *iDnes.cz*. Dostupné z <https://www.idnes.cz/zpravy/mediahub/obecni-zpravodaj-pruzkum.A220128_082712_mediahub_jpl>

Vrána, K. (2012, 29. srpen). *Změní se žalostný stav radničních novin? Novela je má otevřít opozici*. *ČT 24*. Dostupné z <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1149737-zmeni-se-zalostny-stav-radnicnich-novin-novela-je-ma-otevrit-opozici>>

Waschková Císařová, L., Macek, J., Macková, A., & Škařupová, K. (2015). *Stará a nová média v každodenní činnosti českých publik : Výzkumná zpráva*. Dostupné z webové stránky Researchgate.com / dostupné z <https://www.researchgate.net/publication/280154724_Stara_a_nova_media_v_kazdodennosti_ceskych_publik_vyzkumna_zprava>

Waschková Císařová, L. (2021). *Databáze médií : Lokální*. Dostupné z <<https://www.lokalnik.cz/db/2019/>>

Vysokoškolské kvalifikační práce

Kamenský, S. (2013). *Mediální mapa radničních periodik v Olomouckém kraji* (Bakalářská práce). Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/mji5u/?fakulta=1421>>.

Anotace

Vliv lokálních politických reprezentací na radniční tisk: analýza radničních tiskovin v České republice v období let 2006 až 2018

Magisterská diplomová práce se zaměřuje na analýzu radničních tisků krajských měst v průběhu třech volebních období do zastupitelstev obcí v letech 2006 až 2018. Cílem práce je zhodnotit vyváženost přístupu k radničním koalicím a opozičním politikům. Data jsou analyzována prostřednictvím softwaru na analýzu textu. Výsledky práce ukazují výraznou disproporci v obsahu poskytnutém radničním koalicím, které jsou tímto zvýhodněny oproti opozičním politikům.

Klíčová slova

radniční tisk, radniční periodika, radniční zpravodaje, lokální média, regionální média, radniční média

Abstract

The Impact of Municipal Councils on Townhall Newspapers: The Analysis of Townhall Newspapers in the Czech Republic During 2006 and 2018

The master thesis focuses on townhall newspapers of regional cities in Czech Republic during three electoral terms of municipal boards since 2006 until 2018. The main objective of the thesis is to analyse text balance of newspapers between local governments and opposition politicians. Data analysis runs through text analysis software. The result of the analysis shows distinct disproportion in newspaper's content provided to local governments who keep the advantage over the opposition politicians.

Keywords

townhall newspapers, local media, regional media, townhall's media